

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Dopady pandemie koronaviru na Evropskou unii a
vybrané členské země**

**Impacts of the coronavirus pandemic on the European
Union and selected member states**

Aleš Zeman

Cheb 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Dopady pandemie koronaviru na Evropskou unii a vybrané členské země“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Cheb dne 23.04.2021

v. r. Aleš Zeman

Poděkování

Velmi rád bych poděkoval paní Ing. Haně Kunešové, Ph.D. za vstřícný přístup a strávený čas při vedení této bakalářské práce. Také bych rád poděkoval za cenné rady, které mi byly během pravidelných konzultací poskytovány.

Obsah

Úvod	7
1 Pandemie a příklady z historie	8
1.1 Definice pandemie	8
1.2 Přehled historických pandemií	8
1.3 Pandemie španělské chřipky	9
2 Pandemie koronaviru (COVID-19).....	11
2.1 Přenos a průběh onemocnění COVID-19	11
2.2 Šíření pandemie koronaviru ve světě	12
2.3 Šíření pandemie koronaviru v EU	13
3 Reakce EU a vybraných členských zemí na šíření pandemie koronaviru.....	17
3.1 Reakce EU.....	17
3.2 Reakce České republiky	18
3.3 Reakce Slovenska.....	20
3.4 Reakce Rakouska	22
3.5 Dílčí závěr	23
4 Cestovní ruch.....	28
4.1 Definice cestovního ruchu.....	28
4.2 Účastníci cestovního ruchu	28
4.3 Typy cestovního ruchu dle motivace účasti na cestovním ruchu.....	29
4.4 Cestovní ruch dle místa realizace.....	31
4.5 Ekonomický význam cestovního ruchu	31
4.6 Význam cestovního ruchu v Evropské unii	33
4.7 Cestovní ruch ve vybraných zemích EU	34
4.7.1 Cestovní ruch v České republice	34

4.7.2	Cestovní ruch na Slovensku	35
4.7.3	Cestovní ruch v Rakousku.....	36
5	Dopady pandemie na cestovní ruch v EU a ve vybraných členských zemích v roce 2020.....	37
5.1	Dopady pandemie na cestovní ruch v EU a členských zemích	37
5.2	Dopady pandemie na cestovní ruch v České republice	40
5.3	Dopady pandemie na cestovní ruch na Slovensku	45
5.4	Dopady pandemie na cestovní ruch v Rakousku.....	48
5.5	Dílčí závěr.....	50
6	Ekonomická opatření na podporu cestovního ruchu v EU a ve vybraných členských zemí	52
6.1	Ekonomická opatření EU.....	52
6.2	Ekonomická opatření České republiky.....	54
6.3	Ekonomická opatření Slovenska	56
6.4	Ekonomická opatření Rakouska	57
6.5	Dílčí závěr.....	59
	Závěr.....	60
	Seznam použitých zdrojů.....	62
	Seznam tabulek.....	72
	Seznam obrázků	73
	Seznam použitých zkratk.....	74
	Abstrakt	
	Abstract	

Úvod

Pandemie koronaviru v roce 2020 téměř zastavila svět. Po celém světě si pandemie vyžádala miliony lidských obětí. Epidemiologická opatření proti šíření viru měla neblahé ekonomické účinky. Jedním z nejvíce postižených hospodářských oborů byl cestovní ruch. Proto se autor rozhodl v rámci širšího tématu bakalářské práce zaměřit na problematiku dopadů pandemie koronaviru na cestovní ruch v Evropské unii a ve vybraných členských zemích. Vybrané členské země tvoří Česká republika, Slovensko a Rakousko. Na základě tohoto rozhodnutí byl stanoven cíl bakalářské práce.

Primárním cílem bakalářské práce je charakteristika dopadů pandemie na cestovní ruch v Evropské unii a ve vybraných členských zemích v roce 2020. Dílčím cílem práce je charakterizovat a shrnout ekonomická opatření Evropské unie a vybraných členských zemí na podporu cestovního ruchu. Dalším dílčím cílem je popsat a zhodnotit dosavadní průběh pandemie koronaviru a reakci Evropské unie a vybraných členských zemí na epidemiologickou situaci.

Pro zpracování teoretické části bakalářské práce autor využil odborné literatury týkající se problematiky cestovního ruchu. V práci byla využita metoda deskriptivní (popisná). Použitá kvantitativní data byla převážně čerpána z národních statistických úřadů České republiky, Slovenska a Rakouska. Jako výchozí varianta pro hodnocení cestovního ruchu v roce 2020 je použit rok 2019, kdy pandemie koronaviru odvětví nezasáhla. V závěru byla použita metoda predikce, kde se autor pokouší předpovědět vývoj cestovního ruchu v roce 2021.

Bakalářskou práci tvoří šest kapitol. Kapitoly 1 až 3 seznamují s problematikou pandemie, dosavadním průběhem pandemie na území Evropské unie a reakcí Unie a tří vybraných členských zemí na šíření pandemie koronaviru v roce 2020. Kapitola 4 představuje teoretický úvod do problematiky cestovního ruchu, tedy oblasti, na kterou je zaměřena další část bakalářské práce. Stěžejní část práce tvoří kapitoly 5 a 6, které jsou zaměřené na dopady pandemie na cestovní ruch v Evropské unii a ve třech vybraných členských zemích (kapitola 5) a ekonomická opatření na podporu nejen cestovního ruchu v Evropské unii a ve vybraných členských zemích (kapitola 6).

Poznatky uvedené v jednotlivých kapitolách jsou shrnuty v dílčích závěrech. Shrnutí celého díla je obsaženo v závěru práce.

1 Pandemie a příklady z historie

1.1 Definice pandemie

Ministerstvo zdravotnictví ([MZČR], 2011) definuje pandemii jako epidemii velkého rozsahu zasahující celé kontinenty. Jedná se o výskyt onemocnění s vysokou incidencí (nakažlivostí) na velkém území (kontinent) za určité časové období. Podle Světové zdravotnické organizace [WHO] je pandemie charakterizována šířením pandemického viru v komunitách v alespoň dvou zemích jednoho WHO regionu a alespoň v jedné zemi dalšího WHO regionu.

Hospodářská a sociální rada (2009) konstatuje, že s infekčními nemocemi se lidská populace setkává již od nepaměti, nicméně současná globalizovaná doba a mnohostranné propojení států umožňuje nebývalé rychlé šíření nemoci. V případě, že virus zmutuje do formy s vyšší mortalitou, lze očekávat miliony mrtvých po celém světě. Stejně tak ale současná úroveň rozvoje lidské společnosti dává lidem do ruky nástroje, jak s nemocemi efektivně nakládat.

Používaným nástrojem ke zpomalení šíření onemocnění jsou epidemiologická opatření, která mají za cíl snížit mobilitu občanů a co nejvíce minimalizovat fyzický lidský kontakt. Tato vládní opatření dokážou efektivně snížit počet nově infikovaných osob a redukovat zdravotní dopady na populaci, naopak ovšem způsobují negativní ekonomické dopady. Pandemie má dopady zdravotní a ekonomické, které způsobují již zmíněná epidemiologická opatření proti šíření onemocnění. Při příliš vysoké úmrtnosti může ekonomické problémy způsobovat také nedostatek dostupných pracovních sil na pracovním trhu.

1.2 Přehled historických pandemií

Jak již bylo zmíněno v předchozí části textu, infekční nemoci jsou součástí lidské populace již od nepaměti. Lidstvo tedy již v historii postihlo hned několik pandemií. Nejhorší pandemií z hlediska počtu ztrát lidských životů je středověký mor ze 14. století, který dle odhadů připravil o život přes 75 milionů lidí, některé zdroje uvádějí ztrátu až 200 milionů lidských životů napříč celou Evropou a Asií. (Pandemie, n.d.)

Tab. 1: Přehled pandemií 20. a 21. století

Doba šíření viru	Místo vzniku pandemického kmene	Subtyp viru a označení pandemie	Počet celosvětových úmrtí	Nejrizikovější populační skupina
1918-1920	Francie	Španělská chřipka	20-40 milionů	Mladí a dospělí
1957-1958	Čína	Asijská chřipka	1-4 miliony	Děti
1968-1969	Čína	Honkongská chřipka	1-4 miliony	Všechny věkové skupiny
2009-2010	Mexiko	Mexická (prasečí) chřipka	575 000	Mladí a dospělí

Zdroj: MZČR (2011)

Nejvíce závažnou pandemií 21. století je k roku 2021 pandemie koronaviru, která bývá porovnávána s pandemií španělské chřipky. V následující podkapitole se text stručně zaměřuje na zdravotní a ekonomické dopady španělské chřipky.

1.3 Pandemie španělské chřipky

Pandemie koronaviru je často srovnávána s pandemií španělské chřipky zejména svými zdravotními dopady. Španělská chřipka postihla svět v letech 1918-1920 a způsobila vysokou úmrtnost a vysoké ztráty na životech. Počty obětí byly v některých regionech tak vysoké, že podniky musely bojovat s nedostatkem pracovních sil.

Podle Státního zdravotního ústavu ([SZÚ], 2006) začínalo onemocnění rychle a vyústilo v selhání dýchacího systému. První případy onemocnění byly zaznamenány v březnu 1918 v Evropě a prostřednictvím lodní dopravy došlo k přenosu infekce do zbytku světa. V této době nebyl svět ještě natolik globalizovaný. Můžeme odhadovat, že pokud by k šíření onemocnění došlo v současné době, byl by přenos viru masivnější i rychlejší.

Podle Salfellnera (2018, s. 37) lze v případě španělské chřipky pozorovat průběh ve vlnách typický pro chřipkové pandemie. První, relativně mírná, vlna vypukla na jaře 1918 v Evropě. Je spojována s poměrně malou úmrtností. Na podzim roku 1918 svět postihla druhá vlna pandemie, která se vyznačovala až desetinásobně vyšší úmrtností.

Za vysokou úmrtností stojí také zdravotní péče, která zdaleka nedosahovala dnešní úrovně. Antibiotická terapie nebyla ještě objevena a zároveň tehdejší technologie nebyly schopné detekovat virus k možnému vývoji vakcíny. Pochybení stálo také na straně zdravotnických institucí, které nedokázaly prosadit včasné zavedení epidemiologických opatření. (SZÚ, 2006)

Epidemiologická opatření byla zavedena se zpožděním. Nejčastěji byly uzavírané školy, kostely a divadla. Některé země přistoupily k dezinfekci kouřem, což bylo opatření účinné proti nemocem přenášeným komáry. Některé další země se snažily omezovat prašnost na veřejných místech nebo bojovaly proti plivání na ulicích, které bylo v době žvýkání tabáků velmi populární. V některých oblastech museli obyvatelé nosit také ochranné masky, které připomínají dnešní roušky a respirátory. (Deloitte, 2020)

Některá světová města jako New York, musela být prakticky uzavřená, jelikož jejich obyvatelé byli nemocí těžce zasaženi. Stejně jako je tomu v některých oblastech světa v době pandemie koronaviru, tak i tehdy byly tamější podniky zavřené, sportovní a soukromé akce byly zrušené. ("Coronavirus and Spanish flu", 2020)

V době pandemie bylo při vysoké chorobnosti a úmrtnosti velmi složité udržet v chodu poskytování veřejných služeb. Udržet dostatečný počet pracovníků byl problém také pro soukromé společnosti. Maloobchodní tržby se v průběhu pandemie propadaly. Výjimku tvořily produkty jako lůžka, po kterých se poptávka zvýšila, jelikož lékaři popisovali klid na lůžku jako účinnou léčebnou metodu. Státy, kde byla úmrtnost vyšší, zaznamenaly v období pandemie větší počet zkrachovalých podniků a větší propad příjmů na osobu. (Deloitte, 2020)

Pandemie španělské chřipky přinesla společnosti mnoho ponaučení pro řešení současných i budoucích pandemií. Může se jednat např. o včasné zavádění epidemiologických opatření. K dispozici je také lepší zdravotnická péče a léčiva.

Ekonomické dopady se předpokládají také u pandemií, které lidskou společnost teprve čekají. Podle Avrānescu (2020) zaznívá stále více hlasů o tom, že pandemie koronaviru, která ochromila světovou ekonomiku, uvrhne svět do horší ekonomické krize, než tomu bylo v letech 2007-2011. V současné době se světová ekonomika prakticky zastavila. Kdy a jak bude ekonomika restartována, je velmi obtížné říct, jelikož není jasné, kdy celosvětová pandemie koronaviru dospěje ke konci.

2 Pandemie koronaviru (COVID-19)

COVID-19 je novým typem koronaviru, který byl poprvé identifikován v prosinci 2019 v Číně. Za epicentrum vzniku tohoto nového typu viru je považováno město Wu-chan, které čítá přes 11 milionů obyvatel. Přesným zdrojem tohoto viru je pravděpodobně zdejší tržiště, na kterém se prodávají mořské plody, hadi, netopýři a další volně žijící divoká zvířata. (Johns Hopkins University, 2021a)

Tento druh koronaviru bývá též odborně označován jako SARS-CoV-2. Způsobuje vysoce infekční respirační onemocnění, které může vést až ke smrti nakaženého. Ohrožené jsou zejména skupiny starších lidí, nebo skupiny lidí s chronickými nemocemi, jako jsou srdeční a plicní onemocnění. (MZČR, n.d.)

2.1 Přenos a průběh onemocnění COVID-19

Onemocnění COVID-19 se šíří podobným způsobem, jako chřipka, nebo jako již zmíněná španělská chřipka. Většina infikovaných osob má jen mírné příznaky a celkem rychle se tyto osoby také zotaví. Někteří lidé však mají podstatně horší průběh onemocnění s nutností zdravotnické péče. Mezi nejčastější příznaky patří zvýšená teplota, kašel, obtíže s dýcháním, bolesti v krku, zad, svalů a kloubů, únava, průjem, nevolnost a rýma. (Ministerstvo vnitra, 2021a)

Nejčastějším způsobem šíření onemocnění COVID-19 je blízký kontakt s infikovanou osobou. Riziko přenosu nákazy se zvyšuje s časovou délkou kontaktu a také bližším kontaktem s infikovanou osobou, zpravidla se nemoc přenáší kontaktem, který probíhá na méně než tři metry. Dle informací SZÚ (2020) se nemoc z infikované osoby na další osobu přenáší následujícími způsoby.

- Přenos vzduchem.
- Kontakt a přenos kapénkami – sliny, nosní sekret, chrchel.
- Oční sliznicí.
- Kašlem a kýcháním.
- Hovorem (mluvením).
- Delším kontaktem do tří metrů.
- Kontaminovanými povrchy.

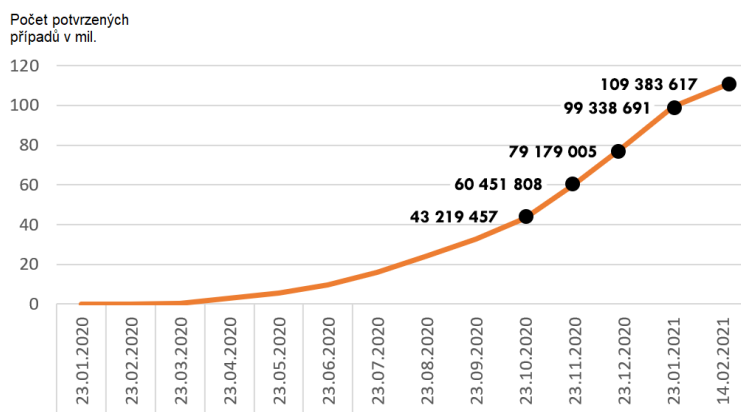
Průběh pandemie koronaviru navíc začaly ovlivňovat nové mutace samotného viru. Známe již několik druhů mutací, jako jsou britská, jihoafrická, brazilská, či indická mutace. Tou doposud nejznámější mutací je právě britská mutace, která se jako první objevila ve Velké Británii. Britská mutace je významná svou výrazně vyšší nakažlivostí. Podle Přádové (2021) prohlásil ke dni 15. 2. 2021 ministr zdravotnictví Jan Blatný, že britská mutace viru je dle dat SZÚ přítomná ve 40 % pozitivních vzorků v České republice [ČR]. Český ministr zdravotnictví již v minulosti uvažoval z důvodu vyšší nakažlivosti o zprísnění některých epidemiologických opatření, jako např. o povinnosti nošení respirátorů v prostředcích hromadné dopravy.

2.2 Šíření pandemie koronaviru ve světě

Od prvního případu v prosinci 2019 v čínském městě Wu-chan uběhl již více než jeden rok. Od té chvíle se pandemie začala rychle šířit po globalizovaném světě, který byl v té době plný cestujících osob. Ke dni 14. 2. 2021 se pandemie rozšířila celkem do 192 zemí celého světa (Johns Hopkins University, 2021b). Bez nadsázky tak lze tvrdit, že se vir za pouhý rok rozšířil po celém světě.

Jak ukazuje obrázek 1, počty nakažených lidí koronavirem dosáhly ke dni 14. 2. 2021 celkem 109 383 617 případů po celém světě. Počet obětí nakažených koronavirem byl ke stejnému dni těsně pod hranicí 2,5 milionu na celém světě (Worldometers, 2021). Počet obětí koronaviru je samozřejmě vysoký a alarmující, k tomuto dni zatím ovšem neatakuje počet obětí španělské chřipky.

Obr. 1: Celosvětový vývoj počtu potvrzených případů ke dni 14.2.2021

Zdroj: Worldometers (2021), zpracováno autorem

2.3 Šíření pandemie koronaviru v EU

První pozitivní případ nákazy koronavirem byl na území Evropské unie [EU] zaznamenán 24. 1. 2020. Tamější vláda v tento den oznámila dva případy v Paříži a jeden případ v městě Bordeaux. Vláda Francie také potvrdila, že jedna z infikovaných osob se o dva dny dříve vrátila z pracovní cesty v Číně, kde zastávkou infikované osoby bylo město Wu-chan ("France confirms first three cases", 2020). Brzy ohlásila první pozitivní případ také Itálie, 31. 1. 2020 u dvou čínských turistů, kteří byli osmý den na dovolené v Římě. „*Situace je vážná, nesmíme se však znepokojovat. Situace je pod naši kontrolou,*“ komentoval danou situaci italský ministr zdravotnictví (Molinari, 2020). V tu chvíli ještě netušil, jaké potíže s pandemií jeho zemi čekají. Itálie si brzy vysloužila nepopulární označení evropského ohniska koronaviru.

Za krátkou dobu se nemoc začala rychle šířit italskou oblastí Lombardie na severu země. Dne 21. 2. 2020 úředníci oznámili prvních 17 případů nákazy koronavirem v této oblasti a další dva v nedaleké přilehlé oblasti. Lombardie je společně s Chorvatskem a Slovenskem nejoblíbenější destinací cestovního ruchu pro české turisty, kterých se do této oblasti ročně vydá přes 600 tisíc ("Sever Itálie hlásí 17 lidí", 2020). Mnozí náhle stáli před složitým rozhodnutím, zda na svou dovolenou mají odjet.

Na situaci musela reagovat italská vláda, ta nemohla přehlížet rychle narůstající počty pozitivních případů a zejména počty obětí v Lombardii. Přišla s řešením plošné karantény, která zasáhla přibližně 16 milionů obyvatel Lombardie. Oblast se uzavřela zbytku Itálie a všem turistům, mohli z ní ven pouze turisté, kteří odjížděli domů ze své dovolené. Ke dni 7. 3. 2020, kdy byla plošná karanténa zavedena, bylo v celé Itálii evidováno 366 úmrtí koronavirem, z toho 257 případů bylo jen v Lombardii ("Sever Itálie odřízla vláda od světa", 2020). Lombardie se stala jednou z prvních oblastí na světě, ve které byl citelně zasažen cestovní ruch. Virus se i přes plošnou karanténu v Lombardii šířil dál. Itálie byla ke dni 17. 2. 2021 šestou vůbec nejpostiženější zemí světa do počtu nakažených i zemřelých (John Hopkins University, 2021b).

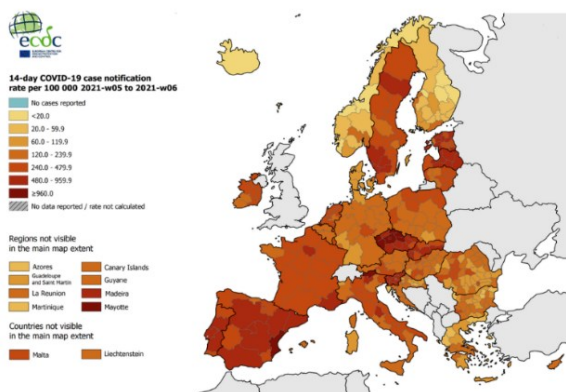
Pandemie se současně šířila dalšími zeměmi EU, např. v ČR byl první případ nákazy zaznamenán 1. 3. 2020 a jen o šest dní déle hlásilo první případ také sousední Slovensko. V tu chvíli bylo všem jasné, že Evropa a jeho obyvatelé stojí před novou výzvou, porazit neviditelného nepřítele, jehož šíření bude bez vakcíny těžké zastavit.

Čína již nebyla koronavirem nejpostiženější světovou oblastí, v březnu 2020 byla nejpostiženějším regionem právě Evropa. Již začátkem března 2020 pronesl generální ředitel WHO „Evropa je nyní epicentrem globální pandemie koronaviru, jelikož se vir agresivně šíří Itálií a dalšími evropskými národy. Denní přírůstky v Evropě jsou vyšší, než tomu bylo v Číně v době vrcholu pandemie.“ ("Europe now epicentre", 2020)

Přenos pandemie koronaviru v EU je ke dni 17. 2. 2021 velmi rozšířený, přestože většina zemí zatím zaznamenává stabilní nebo klesající počty případů. Počty nových případů však zůstávají vysoké, přičemž se zvyšují počty případů u starších věkových skupin a v několika zemích se zvyšují počty úmrtí. Přibližně jedna třetina zemí zaznamenává nárůst počtu hospitalizací a nárůst obsazenosti jednotky JIP. Tato skutečnost slouží jako připomínka důležitosti zachování epidemiologických opatření v oblasti veřejného zdraví. Opatření by neměla být uvolněna, a to ani v zemích s klesajícími počty případů. (Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí, 2021)

Jak ukazuje obrázek 2, koronavirus se rozšířil bez výjimky do všech oblastí EU. V průběhu pátého a šestého týdne roku 2021 byly vysoké počty pozitivních případů na 100 tisíc obyvatel zaznamenány např. na území Španělska, Portugalska a Lotyšska. Nejvíce zasaženou zemí na dle obrázku 3 byla ČR, která v uvedených dvou týdnech zaznamenala v některých svých krajích více než 960 případů na 100 tisíc obyvatel. Naopak relativně klidná epidemiologická situace v daném období byla ve Finsku a Řecku. Obě tyto země vedou velmi dobře v celém průběhu pandemie.

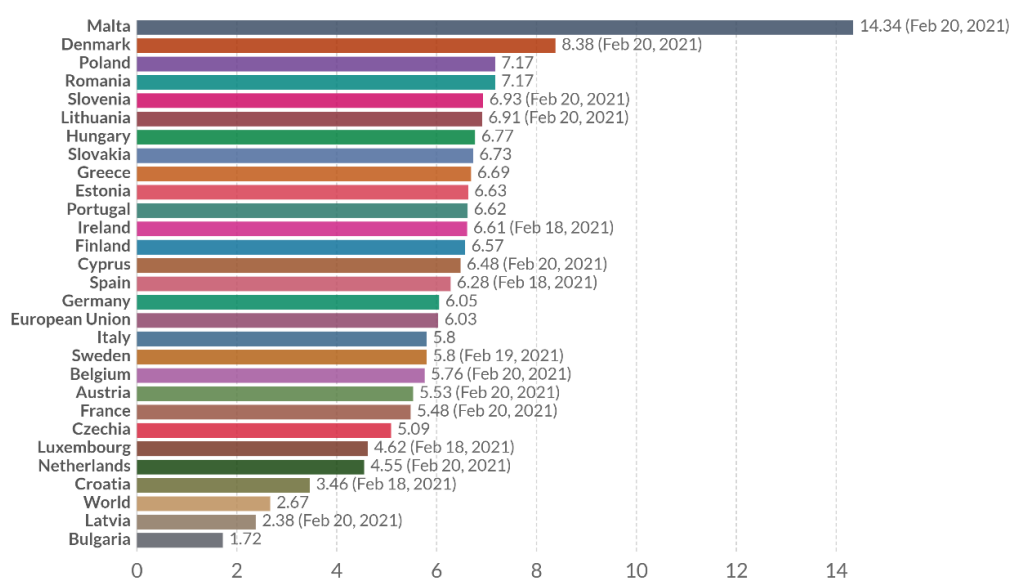
Obr. 2: Počet nových pozitivních případů na území EU na 100 000 obyvatel k pátému a šestému týdnu roku 2021

Zdroj: Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (2021)

Světlem na konci tunelu v řešení situace pandemie koronaviru se zdá být vakcinace obyvatelstva. Situace kolem vakcín se každý den mění. Vakcinace přislíbujících zastavení šíření pandemie koronaviru a také kontrolu nad samotným onemocněním. V průběhu roku 2020 bylo ve vývoji více než 270 kandidátních vakcín (Šindelková, 2020). Aby mohla být vakcína v boji s koronavirovou pandemií použita, musí projít přísnými testy. Mezi nejznámější vakcíny na trhu patří vakcína od společnosti Astra Zeneca či vakcína Pfizer. Snahou EU a členských zemí je sehnat vakcíny, kterých je zatím na trhu nedostatek, a proočkovat co nejvyšší část obyvatelstva.

Obr. 3: Počet očkovaných občanů na 100 obyvatel v zemích EU a na celém světě

Zdroj: Our World in Data (2021a)

Ke dni 22. 2. 2021 byl některý z druhů vakcíny již využit v každé členské zemi EU. Absolutním světovým lídrem v počtu naočkovaných osob na 100 obyvatel je Izrael, ve kterém již očkování dostalo 85 % obyvatelstva (Our World in data, 2021a). K této proočkovánosti se zatím žádná z členských zemí EU nepřibližuje. Obrázek 3 ukazuje, že nejvíce proočkovanou členskou zemí EU je ke dni 22. 2. 2021 Malta, kde bylo již očkováno více než 14 % obyvatel. Tuto hodnotu lze však přisuzovat nízkému počtu obyvatel Malty, kterých je přibližně půl milionu. Ve většině zemí v EU se proočkovánost ke dni 22. 2. 2021 pohybuje kolem 5-7 %, což je oproti světovému průměru 2,67 % vyšší míra proočkovánosti.

Nejvyšší počet pozitivních případů ze zemí EU zaznamenala Francie (viz tabulka 2). Nejvíce lidí na následky způsobené koronavirem zemřelo v Itálii, kde ke dni 17. 2. 2021 zemřelo celkem 94 540 nakažených občanů. Celá EU zaznamenala celkem 21 362 738 pozitivních případů, což je k tomuto dni 19,31 % všech celosvětových případů.

Tab. 2: Rozšíření koronaviru na území EU ke dni 17. 2. 2021

Země	Počet potvrzených případů	Počet úmrtí
Francie	3 573 638	83 251
Španělsko	3 107 172	66 316
Itálie	2 751 657	94 540
Německo	2 430 640	66 738
Polsko	1 605 372	41 582
Česká republika	1 123 252	18 739
Nizozemsko	1 052 544	15 138
Portugalsko	790 885	15 649
Rumunsko	768 785	19 659
Belgie	743 882	21 793
Švédsko	622 102	12 598
Rakousko	437 874	8 312
Maďarsko	394 023	14 035
Slovensko	282 864	6 271
Chorvatsko	238 866	5 399
Bulharsko	233 342	9 744
Irsko	211 751	4 036
Dánsko	206 285	2 320
Litva	192 193	3 129
Slovinsko	181 606	3 755
Řecko	174 659	6 149
Lotyšsko	78 643	1 521
Estonsko	54 300	541
Lucembursko	53 329	616
Finsko	51 595	725
Kypr	32 828	227
Malta	20 246	301
EVROPSKÁ UNIE	21 362 738	523 084

Zdroj: John Hopkins University (2020b), zpracováno autorem

Velmi zajímavé srovnání se nabízí s Čínou, ze které virus s nejvyšší pravděpodobností pochází. V Číně bylo ke dni 17. 2. 2021 zaznamenáno 100 674 pozitivních případů nákazy (Johns Hopkins University, 2021b). To potvrzuje slova generálního ředitele WHO, že Čína není epicentrem koronaviru. Tato data by Čínu v žebříčku zemí EU stavěla před Lotyšsko do spodní části tabulky. Otázkou ovšem zůstává, nakolik jsou statistiky zveřejňované tamním komunistickým režimem důvěryhodné.

Následující kapitola pojednává o reakci EU a tří vybraných členských zemí na šíření pandemie koronaviru v roce 2020.

3 Reakce EU a vybraných členských zemí na šíření pandemie koronaviru

V této kapitole je předmětem zkoumání reakce EU a vybraných členských zemí proti šíření pandemie koronaviru. S cílem zastavit šíření pandemie koronaviru a ochránit zdraví svých občanů zaváděly vlády členských zemí EU v průběhu roku 2020 opatření proti šíření nemoci COVID-19. Některá opatření výrazně ovlivnila životy občanů, podnikání anebo cestovní ruch. V některých zemích došlo k tzv. lockdownu, při němž země uzavřely své hranice. Tím došlo k výraznému poklesu mobility občanů.

3.1 Reakce EU

Podle Rady EU (2021) je reakce EU na mimořádnou situaci způsobenou pandemií koronaviru zaměřena na čtyři priority. Cílem EU je především zabránit šíření viru, zajištění dodávek zdravotního vybavení, podpora výzkumu v oblasti léčby a očkovacích látek a také podpora pracovních míst, podniků a ekonomik členských zemí. Tyto priority byly stanovené v březnu roku 2020, s cílem stanovit reakci EU jasný směr. V průběhu pandemie koronaviru se hlavní představitelé Unie průběžně účastnili společných videokonferencí, na kterých probírali aktuální situaci a koordinovali další postup ve snaze dosáhnout vytyčeným cílům.

V čele boje s pandemií koronaviru v rámci EU stojí Evropská komise s předsedkyní Ursulou von der Leyenovou. Evropská komise řídí společnou reakci členských zemí proti pandemii koronaviru. Snahou Komise je přijímání opatření, která zajistí zdraví občanů a minimalizuje sociální a ekonomické dopady pandemie na členské země. (Evropská komise, n.d.a)

V závislosti na nedostatku ochranných pomůcek, zahájila Evropská komise 28. 2. 2020 s členskými státy společné řízení na nákup ochranných pomůcek. V první polovině května roku 2020 pak Evropská komise distribuovala první várku 1,5 milionu roušek a respirátorů 17 členským zemím (Vláda ČR, 2021). Dále EU vytvořila strategickou zásobu ventilátorů a masek, které jsou určené pro členské země s nedostatkem tohoto materiálu. Snahou Evropské komise je vytvoření tzv. Evropské zdravotní unie.

Dne 11. 11. 2020 představila Evropská komise první soubor opatření k vybudování Evropské zdravotní unie, která by měla zajistit lepší připravenost a reakci EU na současné i budoucí zdravotní krize. (Evropský parlament, 2020a)

Jedním z hlavních principů EU je během koronavirové pandemie tzv. evropská solidarita. Členské země se vzájemně podporují a podpora míří především k těm, kteří podporu nejvíce potřebují. Země se dělí o potřebné zdroje v boji s pandemií, jako jsou např. roušky nebo přijímají do své země pacienty z přehlcených nemocnic jiné členské země (Rada EU, 2021). Počátkem roku 2020 ovšem nebyla vzájemná spolupráce EU a členských zemí v otázce řešení možné pandemie na vysoké úrovni. Kritiku za nedostatečnou reakci si od některých politiků a ekonomů vysloužila Evropská komise. Mezi kritiky byl také významný český ekonom Luděk Niedermayer, který v rozhovoru pro Deník (Palata, 2021) uvedl: *„Na začátku bylo ze strany EU špatně absolutně všechno. Když byl virus ještě v Číně, členské státy spolu nekomunikovaly a nespolupracovaly. Tehdy měla být Evropská komise daleko důraznější a spolupráci si s členskými zeměmi měla vynutit. Poté přišly černé týdny EU, když byly hranice zemí neorganizovaně zavírané a také nepřišla pomoc těžce zasažené Itálii. Dnes je ovšem vše v pořádku a EU v rámci svého mandátu vykonává, co vykonávat má a vykonává to dobře.“*

Dalším z pilířů EU je za normálních okolností schengenský prostor, který od roku 1995 zaručuje volný pohyb přes vnitřní hranice členských zemí bez hraničních kontrol. V důsledku pandemie koronaviru musela EU reagovat a začala regulovat mobilitu občanů. Podle Vlady (2021) navrhla Evropská komise dočasně zakázat vstup občanům do jiných zemí Unie s výjimkou nezbytných případů. Návrh byl podpořen též Radou EU a ode dne 17. 3. 2020 většina členských zemí tento návrh implementuje.

3.2 Reakce České republiky

První reakce na virus, který na začátku roku 2020 sužoval Čínu, přišla ze strany ČR téměř okamžitě. Praha byla v předešlých letech oblíbenou turistickou destinací asijských turistů, včetně těch z Číny. Na národním Letišti Václava Havla byly již v lednu zavedené preventivní kontroly cestujících v souvislosti s možnou nákazou. ("Pražské letiště kontroluje cestující", 2020).

První pozitivní případ nákazy byl na území ČR odhalen 1. 3. 2020. Nemoc se v ČR začala šířit a již 12. března byl vyhlášen nouzový stav, který platil do poloviny května. V závislosti na vyhlášení nouzového stavu byla s platností od 15. března dočasně zavedena další opatření. Došlo k zavedení ochrany vnitřních hranic ČR, k uzavření některých obchodů a stravovacích služeb, zakázáno bylo pořádání kulturních a sportovních akcí s účastí nad 30 osob a došlo také k zákazu účasti žáků a studentů na prezenční výuce. K dalšímu významnému opatření došlo dne 19. března. Vláda nařídila zákaz vycházení bez ochrany obličeje. Roušky a respirátory se na trhu staly nedostatkovým zbožím, a to mezi lidmi vyvolalo vlnu solidarity. Mnoho domácností začalo šít ochranné pomůcky pro vlastní potřeby, ale také pro potřeby ostatních občanů. (Vláda ČR, 2020)

Nedostatek ochranných pomůcek řešila také vláda, která nechala letounem Ruslan dopravit z Číny 5 milionů roušek, 2 miliony respirátorů a několik tisícovek dalších zdravotnických potřeb. (Součková, 2020)

Zlepšení epidemiologické situace přišlo po dvou měsících. Nouzový stav byl ukončen 17. května a otevřít mohla nákupní centra a stravovací služby. V červnu premiér Andrej Babiš prohlásil, že je ČR na případnou druhou vlnu pandemie připravena. V červenci český premiér zřídil Radu vlády pro zdravotní rizika, která má s virem bojovat (Bartoníček, Valášek, Chripák, Švec & Klézl, 2021). Léto v ČR probíhá bez významných omezení. Nadále jsou otevřené obchody, stravovací služby, hromadná ubytovací zařízení a neplatí povinnost nošení roušek ve vnitřních prostorech. Na tuto skutečnost v rozhovoru pro Reflex ("Flégr: Návrat drastických opatření", 2020) kriticky reagoval český vědec Jaroslav Flégr: „*To, že nejsou povinné roušky v budovách, to, že jsou povolena docela velká shromáždění lidí, to je hloupost. To bylo opravdu politické rozhodnutí, které se nám velice vymstí.*“

V srpnu se epidemiologická situace začala mírně horšit. V reakci na situaci vyhlásil tehdejší ministr zdravotnictví povinnost nošení ochranných pomůcek ve vnitřních prostorech. Toto rozhodnutí ihned dementoval český premiér a nařízení o povinnosti nošení ochranných pomůcek na vlastní odpovědnost zrušil. Počty nakažených dále stoupaly i v září a povinnost nošení ochranných pomůcek ve vnitřních prostorech vešla definitivně v platnost 10. září. Ještě téhož měsíce byl 30. září podruhé vyhlášen na území ČR nouzový stav s platností od 5. října. Nouzový stav opět přinesl řadu opatření, která se podobala těm jarním. Vláda následně nouzový stav několikrát prodloužila.

Do konce roku 2020 již nouzový stav neskončil a pokračoval nadále i v roce 2021. (Bartoníček et al., 2021)

Na základě zhoršující se situace zařadilo v říjnu ČR několik států na seznam rizikových zemí, což značně ztížilo cestování občanů do zahraničí. Reakce vlády na zvyšující počty nakažených dospěla také digitální úrovni. Dne 13. října ve spolupráci s mobilními operátory vyzývala vláda prostřednictvím SMS občany ke stažení aplikace eRouška ("Nainstalujte si aplikaci eRouška", 2020). O dva dny později 15. října reaguje na zhoršenou situaci český premiér, který označí situaci za katastrofální a vydá nařízení k výstavbě polní nemocnice v Letňanech pro 500 pacientů. Kvůli nedostatku personálu tato nemocnice nikdy nemohla přijmout žádného pacienta a její nákladný provoz byl v lednu 2021 zrušen. (Bartoníček et al., 2021)

V listopadu držela ČR prvenství zemí EU v počtu úmrtí na 100 tisíc obyvatel ("Smutné prvenství", 2020). Vláda v reakci na špatnou situaci představila 14. listopadu Protiepidemický systém (tzv. PES), jehož cílem je především zvýšit čitelnost a předvídatost aktuální epidemiologické situace a opatření. Systém rozlišuje celkem 5 stupňů nebezpečí a v době zavedení systému se ČR nacházela ve druhém nejhorším stupni. (Ministerstvo vnitra, 2021b)

Začátkem prosince klesla hodnota systému PES na třetí stupeň. Ke dni 3. prosince došlo k několika uvolněním. Otevřít mohla např. nákupní centra, stravovací služby, ale i vánoční trhy ("Obrazem: restaurace, služby i restaurace po měsíci otevřely", 2020). Situace se po rozvolnění začala opět rychle horšit a systém PES se 14. prosince vrátil do 4. stupně, čímž byla navracena opatření, která byla před několika dny uvolněna. Již 27. prosince začal v ČR platit dokonce 5. stupeň systému PES, čímž se zavřely služby a lyžařská střediska. Vláda tím reagovala na prudký nárůst případů během vánočních svátků (Bartoníček et al., 2021). Na Silvestra byl v ČR zjištěn nejvyšší počet pozitivních případů za rok 2020, celkem bylo v tento den odhaleno 17 039 pozitivních případů. (Our World in data, 2021b)

3.3 Reakce Slovenska

Jedna z prvních reakcí Slovenska na šířící se virus byla zaznamenána 10. ledna. Úřad veřejného zdravotnictví SR vydal pro občany plánující cestu do Číny doporučení.

Mezi tato doporučení patřilo např. očkování proti chřipce, vyhýbání se tamějším tržišťům a kontaktu se zvířaty (Úřad veřejného zdravotnictví SR, 2020). Na mezinárodních letištích se 28. února začaly provádět preventivní zdravotní kontroly pasažérů přilétajících na slovenské území ("Slovensko zavede kontroly", 2020).

První pozitivní případ byl na Slovensku odhalen 6. března. V reakci na šíření viru zavedla slovenská vláda 13. března omezení v mezinárodní osobní dopravě, čímž se uzavřely hraniční přechody pro cestující. Mezinárodní železniční, autobusová, letecká i vodní doprava byla pozastavena a osoby vracující se ze zahraničí musely podstupovat povinnou karanténu. Koronavirus se začal Slovenskem šířit a již 16. března vyhlásila slovenská vláda nouzový stav. Zavřely se školy, aquaparky, zábavní podniky, ale došlo také k uzavření všech obchodů a provozoven služeb s výjimkou prodejen potravin, drogerií, bank, pošt a trafik. Zakázáno bylo také konání sportovních a společenských akcí. Od 25. března začala na Slovensku platit povinnost nošení roušek mimo bydliště. (Keisler, Lobotka & Kotulková, 2020)

Epidemiologická situace se na Slovensku začala lepší ve druhé polovině dubna. V reakci na lepší se situaci představila vláda 21. dubna vícefázový program na rozvolňování opatření. Již další den byla spuštěna první fáze tohoto programu. V rámci první fáze rozvolňování mohla částečně zahájit provoz např. ubytovací zařízení. Za dva týdny 6. května byla spuštěna zároveň druhá a třetí fáze rozvolňování. V rámci těchto fází mohly např. restaurace otevřít své venkovní terasy. Čtvrtou fází rozvolňování spustila slovenská vláda za další dva týdny 20. května, otevřít tentokrát mohla veškerá stravovací zařízení a také většina služeb. Konečná pátá fáze rozvolňování byla spuštěna 3. června. Nouzový stav, který na Slovensku platil od 16. března byl ukončen 14. června. (Slovak Business Agency, 2020)

Po dalších dvou měsících se začala epidemiologická situace na Slovensku opět zhoršovat. Tamější vláda 11. srpna potvrdila druhou vlnu pandemie a představila nově schválený pandemický plán. Cílem pandemického plánu měla být eliminace zdravotních a ekonomických dopadů na obyvatelstvo a správný chod hospodářství ("Na Slovensku je druhá vlna", 2020). Nové případy na Slovensku i přes pandemický plán nadále přibývaly. S platností od 1. října začal na Slovensku podruhé platit nouzový stav. Ten sebou přinesl opětovné zavedení mnoha opatření, včetně obnovené povinnosti nošení roušek. (ČTK, 2020)

Epidemiologická situace se během nouzového stavu nadále horšila. S platností od 24. října nařídila slovenská vláda zákaz vycházení s výjimkou cest na testování, do práce a cest k zabezpečení životních potřeb ("Slovensko zavádí přísný zákaz", 2020).

Vláda v reakci na špatnou situaci přišla s plánem celoplošného testování pod názvem Operácia Spoločná zodpovednosť. Celoplošné testování zahájeno 31. října.

Na základě nelepšící se epidemiologické situace byl vládou 11. listopadu prodloužen nouzový stav z 1. října. Do konce roku 2020 již nouzový stav neskončil a pokračoval nadále i v roce 2021 ("Vláda na online rokování", 2020). Za měsíc prosinec byl na Slovensku zaznamenán nejvyšší počet nových pozitivních případů v roce 2020. Stejně jako v ČR byl i na Slovensku rekordním dnem Silvestr. V tento den testování odhalilo 6 315 nových případů nákazy. (Our World in Data, 2021b)

3.4 Reakce Rakouska

První dva pozitivní případy koronaviru byly v Rakousku hlášeny 25. února ve spolkové zemi Tyrolsko. Virus byl objeven u italského páru, který krátce před onemocněním navštívil domovskou oblast Lombardie. ("Zwei Fälle in Tirol", 2020)

V reakci na špatný vývoj epidemiologické situace v Itálii zavedlo Rakousko 11. března kontroly na hranicích, a to i s dalšími sousedními zeměmi. Do země mohly vstupovat pouze osoby s platným negativním testem na koronavirus. Od 16. března zavedlo Rakousko opatření směřující k omezení sociálních kontaktů na minimum. Zavřely se veškeré stravovací služby a obchody s výjimkou těch nabízejících nejzákladnější zboží. Lidé mohli dojíždět pouze do zaměstnání nebo k zajištění nezbytných životních potřeb. Ke stejnému dni byla zavedena karanténa na všechny obce spolkové země Tyrolsko, kde se v počátcích šířil vir Rakouskem nejvíce. (Keisler et al., 2020)

Od 30. března byla v rakouských obchodech zavedena povinnost nošení ochranných pomůcek dýchacích cest. K tomuto dni se uzavřela také rakouská hromadná ubytovací zařízení. Povinnost nošení roušek či respirátorů se brzy rozšířila na všechny vnitřní prostory. V dubnu se začala epidemiologická situace v Rakousku lepší. První fáze rozvolňování opatření přišla 14. dubna po velikonočním víkendu, kdy mohly otevřít menší obchody a řemeslné podniky do 400 m². Větší obchodní centra nebo kadeřnictví mohla obnovit svůj provoz od 1. května. Stravovací služby mohly otevřít 15. května.

Hotely, bazény a lázně mohly přivítat své hosty od 29. května za přísných hygienických podmínek. (MINI MED Studium, 2021)

V srpnu se epidemiologická situace v Rakousku začala opět horšit. Počty nových případů byly přisuzovány lidem, kteří se do Rakouska vrátili ze zahraniční dovolené. Vysoký počet infekcí koronavirem byl zaznamenán především mezi navrátilci z Chorvatska. Na tuto situaci reagovala rakouská vláda, která 17. srpna vydala povinnost pro vracející se občany ze zahraničí. Ti se při svém návratu museli prokázat platným testem PCR, v opačném případě musel občan zamířit do povinné karantény. ("Reisewarnung für Kroatien in Kraft", 2020)

V reakci na horšící se situaci spustilo Rakousko dne 4. září do provozu Semafor Corona. Účelem systému bylo zmapovat epidemiologickou situaci na úrovni spolkových zemí a okresů Rakouska. Brzy přišla další opatření, která měla zabránit nastupující druhé vlně. Od 14. září znovu začala platit povinnost nošení ochranných pomůcek ve vnitřních prostorech. S platností od 3. listopadu začal v Rakousku platit tzv. lockdown light. Zavřít musela veškerá kulturní a volnočasová střediska, hromadná ubytovací zařízení, ale také stravovací služby. (MINI MED Studium, 2021)

Ani tato opatření nezabránila šíření pandemie a vláda s platností od 17. listopadu vyhlásila tzv. harter lockdown, ten platil až do 6. prosince. Omezen byl tentokrát zejména volný pohyb občanů země, kteří mohli ze svých domovů vycházet pouze za prací a k zajištění nezbytných potřeb. Po Vánocích rakouská vláda vyhlásila lockdown potřeží. Uzamčení země tentokrát platilo od 26. prosince do 18. ledna a uzavřelo opět veškeré stravovací služby, kulturní střediska, vybrané obchody nebo např. kadeřnictví. (MINI MED Studium, 2021)

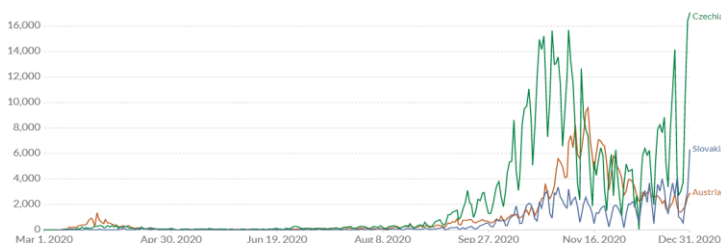
3.5 Dílčí závěr

Vybrané členské země reagovaly na koronavirus ještě před začátkem šíření viru v Evropě. Země zaváděly např. preventivní kontroly na mezinárodních letištích, při kterých byla přilétajícím pasažérům měřena tělesná teplota. Toto opatření bylo zavedeno ve všech členských zemích, ale také v Itálii, která byla koronavirem nejpostiženější zemí v průběhu první vlny pandemie. Naopak za pomalou reakci byla kritizována Evropská unie, která nedostatečně apelovala na členské země k zajištění společného postupu v řešení šíření viru.

První případy koronaviru hlásily vybrané země na přelomu února a března 2020. Ze zemí sledovaných v této bakalářské práci se koronavirus objevil nejdříve v Rakousku. Země začaly přijímat epidemiologická opatření, ta se v mnohém podobala. Zásadní spojitost v opatřeních vybraných zemí lze hledat ve snaze omezit sociální kontakt a mobilitu občanů. Vybrané členské země také zaváděly kontroly na hraničních přejezdech, nebo je pro cestující úplně uzavřely, což také doporučovala Evropská komise. Epidemiologická situace se začala zlepšovat ve druhé polovině dubna. Země začaly svá opatření proti šíření koronaviru rozvolňovat a letní prázdniny ve vybraných zemích proběhly bez výraznějších omezení.

Epidemiologická situace ve vybraných zemích se začala zhoršovat ve druhé polovině srpna. Země postupně vydávaly protiepidemická opatření, která se opět v mnohém podobala. Rozdílná byla tentokrát rychlost reakce na nastupující druhou vlnu pandemie. Na tuto situaci nejrychleji reagovalo Rakousko, které ihned podniklo některá opatření proti šíření koronaviru. Naopak ČR začala na špatnou epidemiologickou situaci reagovat až ve druhé polovině září. Druhá vlna byla ve vybraných zemích silnější, nakazilo se a zemřelo více obyvatel než při první jarní vlně pandemie.

Obr. 4: Denní počty pozitivních případů ve vybraných zemích v roce 2020

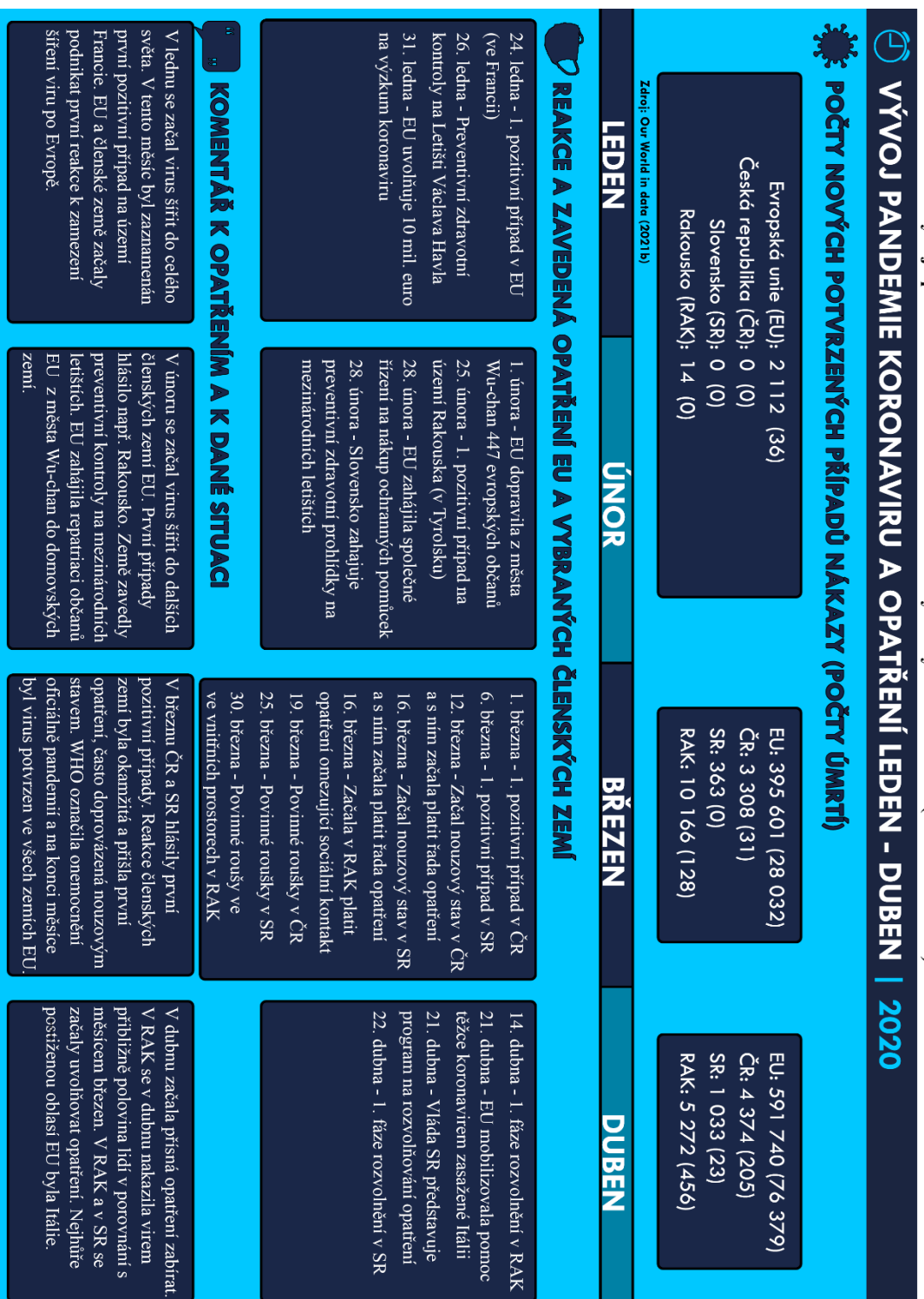
Zdroj: Our World in Data (2021b)

Hodnotit, která z vybraných zemí vydávala nejpřísnější opatření, je velice složité. Vydávaná opatření byla často podobná a byla vydávána za stejným účelem, zamezit dalšímu šíření pandemie. Některá opatření zemí byla ovšem výjimečná, jako celoplošné testování na Slovensku, aplikace eRouška v ČR nebo Semafor Corona v Rakousku.

Celosvětová pandemie COVID-19 téměř zastavila svět. Podle UNWTO (n.d.) bylo ze všech hospodářských oborů nejvíce zasaženo odvětví cestovního ruchu. V následujících kapitolách je zpracován teoretický úvod do problematiky cestovního ruchu a jsou charakterizovány dopady pandemie na toto odvětví. Obrázky č. 5, 6 a 7 znázorňují prostřednictvím časové osy vývoj pandemie koronaviru v EU a ve vybraných členských zemích v roce 2020 a reakci EU a členských zemí na šíření koronaviru.

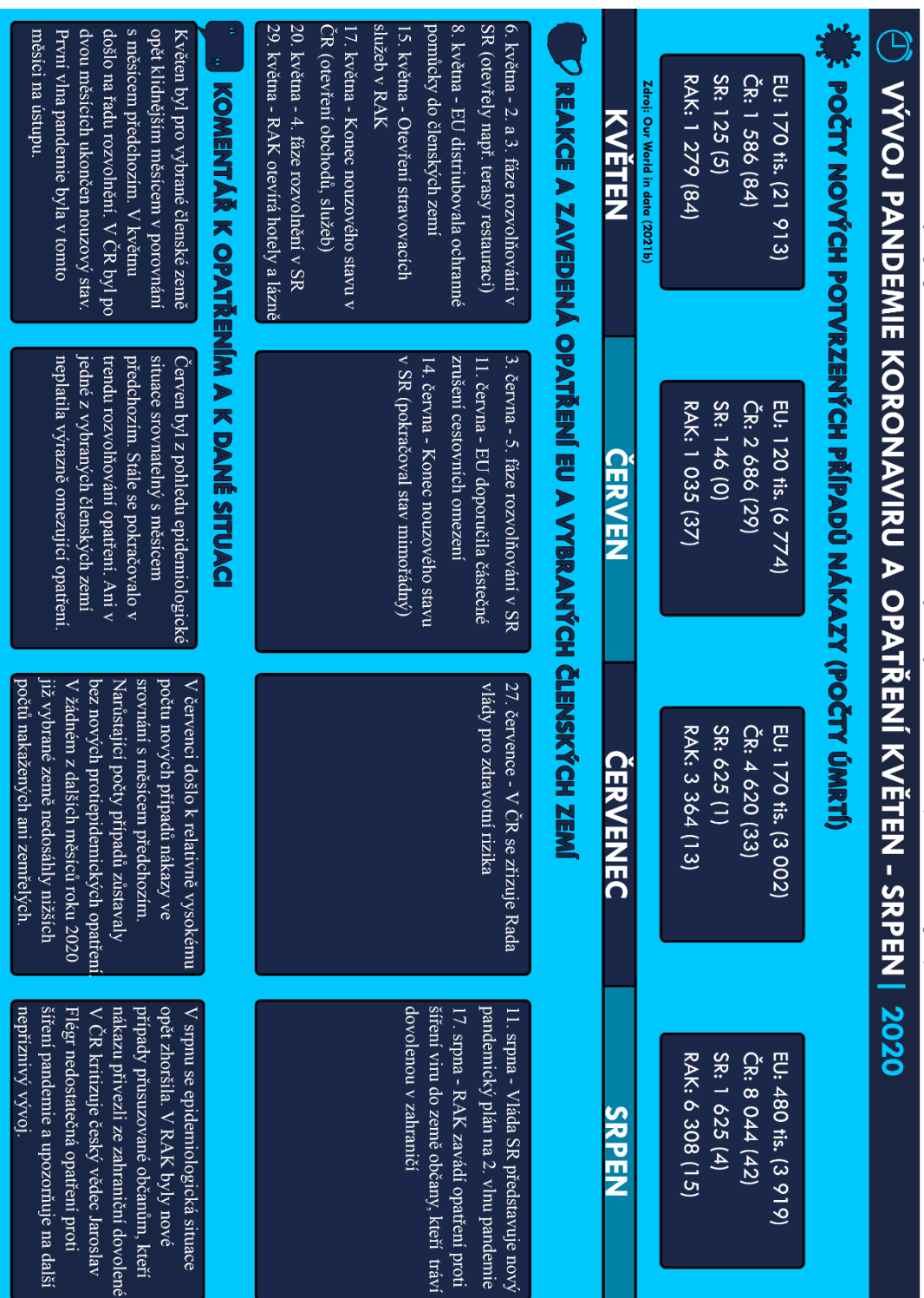

Obr. 5: Časová osa vývoje pandemie koronaviru v EU a ve vybraných zemích EU (leden až duben)

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Obř: 6: Časová osa vývoje pandemie koronaviru v EU a ve vybraných zemích EU (květen až srpen)

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Obř: 7: Časová osa vývoje pandemie koronaviru v EU a ve vybraných zemích EU (září až prosinec)

VÝVOJ PANDEMIE KORONAVIRU A OPATŘENÍ ZÁŘÍ - PROSINEC | 2020

POČTY NOVÝCH POTVRZENÝCH PŘÍPADŮ NÁKAZY (POČTY ÚMRTÍ)

EU: 1 mil. (7 848)
 ČR: 46 145 (231)
 SR: 6 224 (15)
 RAK: 17 375 (66)

EU: 3,46 mil. (26 677)
 ČR: 264 tis. (2 596)
 SR: 47 523 (171)
 RAK: 60 112 (310)

EU: 5,23 mil. (92 886)
 ČR: 188 tis. (5 044)
 SR: 48 265 (620)
 RAK: 178 tis. (2 075)

EU: 3,93 mil. (103 tis.)
 ČR: 190 tis. (3 285)
 SR: 73 614 (1 299)
 RAK: 78 359 (3 038)

Zdroj: Our World in data (2021b)

ZÁŘÍ

REAKCE A ZAVEDENÁ OPATŘENÍ EU A VYBRANÝCH ČLENSKÝCH ZEMÍ

4. září - RAK uvádí do provozu tzv. Senátor Corona

10. září - Obnovená povinnost nošení roušek ve vnitřních prostorech v ČR

14. září - V RAK začíná platit povinné nošení roušek ve vnitřních prostorech

1. října - V SR začíná podružné platit nouzový stav a s tím spojená opatření

5. října - V ČR začíná podružné platit nouzový stav a s tím spojená opatření

13. října - Vláda ČR rozesílá SMS ke stažení aplikace eRouska

15. října - Premiér ČR nařizuje výstavbu polní nemocnice

31. října - SR zahajuje celoplošné testování obyvatel

ŘÍJEN

3. listopadu - V RAK začíná platit tzv. lockdown light

11. listopadu - EU podniká první kroky k vybudování Evropské zdravotní unie

14. listopadu - Vláda ČR představuje protiepidemiický systém PES

17. listopadu - V RAK začíná platit tzv. harter lockdown - do 6. prosince

LISTOPAD

3. prosince - V ČR rozvolňují některá opatření (PES klesl na 3. stupeň)

14. prosince - V ČR se zpřísňují opatření (PES stoupl na 4. stupeň)

26. prosince - V RAK je opět vyhlášen lockdown - do 18. ledna

27. prosince - V ČR se opět zpřísňují opatření (PES stoupl na 5. stupeň)

PROSINEC

KOMENTÁŘ K OPATŘENÍM A K DANÉ SITUACI

V září uznala epidemiologickou situaci vláda ČR za katastrofální a začala podnikat opatření ke zrnitění zdravotních dopadů na obyvatelstvo. Epidemiologická situace byla do počtu nových pozitivních případů v ČR z vybraných zemí jednoznačně nejhorší.

V říjnu byla situace v ČR nejvíce kritická. ČR v říjnu zaznamenala ze všech měsíců v roce 2020 nejvyšší počet nových případů. V ČR a SR začal podružné platit nouzový stav. Slovensko začalo celoplošně testovat své obyvatelstvo.

V listopadu RAK oznámilo lockdown. EU začala podnikat kroky, které by měly zajistit lepší připravenost a reakci EU na současně i budoucí zdravotní krizi. Vláda ČR představila systém PES, kterým se do konce roku 2020 řídila.

V prosinci nejprve PES klesl na 3. stupeň, ale rok 2020 zakončila ČR v 5. stupni. Prosinec byl z epidemiologického pohledu úspěšný pro RAK, kde v porovnání s měsícem předchozím výrazně klesl počet nových případů nákazy.

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

4 Cestovní ruch

4.1 Definice cestovního ruchu

Cestovní ruch představuje velmi dynamicky se rozvíjející segment ekonomiky. Podle Legierské (2007, s. 7) se cestovní ruch „svým objemem tržeb řadí ve světě na třetí místo za petrochemický a automobilový průmysl a rovněž rozsahem zaměstnanosti a tvorbou pracovních příležitostí patří mezi nejvýznamnější ekonomická odvětví.“

Odborná literatura uvádí mnoho definic cestovního ruchu. Příčinou je zejména velká rozmanitost tohoto oboru, pro který je velmi složité najít jednu spojující definici.

Termín cestovní ruch byl podle Ryglové (2007, s. 7) původně považován za jiný výraz pro cestování. „Současné vymezení cestovního ruchu umožňuje blíže charakterizovat jednotlivé části jeho věcného projevu, formy a druhy účasti obyvatelstva na cestovním ruchu. Cestovní ruch je nutno chápat v jednotě jeho dvou rovin. První rovinou je oblast spotřeby, kdy cestovní ruch je brán jako způsob uspokojování potřeb, a z druhého hlediska se jedná o oblast podnikatelských příležitostí v mnoha oborech lidské činnosti, kdy je významnou součástí ekonomiky společnosti. Z výše uvedeného vyplývá, že cestovní ruch se projevuje jako mnohostranný společensko-ekonomický jev.“

Podle Indrové, Jarolímkové, Királové, Mlejnkové, Petřů & Štěpanovské (2008, s. 9) představuje cestovní ruch „souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu a současně i aktivit podniků a organizací poskytujících služby pro zajištění pobytů účastníků cestovního ruchu mimo místo jejich trvalého bydliště.“

4.2 Účastníci cestovního ruchu

Definici cestovního ruchu doprovází také vymezení pojmu účastníka cestovního ruchu. Definování účastníka cestovního ruchu je především s rozvojem statistiky cestovního ruchu velmi významné pro správnou interpretaci získaných, či popisovaných dat. (Šauer et al., 2015, s. 14)

„Světová organizace cestovního ruchu [UNWTO] definuje účastníka cestovního ruchu jako každou osobu, která pobývá přechodně mimo místo svého běžného pobytu po dobu nepřevyšující 12 po sobě jdoucích měsíců.“ (Šauer et al., 2015, s. 14)

Podle Českého statistického úřadu ([ČSÚ], n.d.) se účastníci cestovního ruchu dělí do několika skupin, které je možné charakterizovat následujícím způsobem:

- **TURISTA** je účastník cestovního ruchu, který v navštěvovaném místě alespoň jednou přenocuje.
- **VÝLETNÍK** je účastník cestovního ruchu, který se v navštěvovaném místě zdrží pouze jeden den, aniž by v místě přenocoval.
- **REZIDENT (domácí návštěvník)**, jehož rezidentská země je stejná jako navštívená země. Může to být občan sledované země i cizí státní příslušníci žijící ve sledované zemi.
- **NEREZIDENT (zahraniční návštěvník)**, jehož země sídla je jiná, než je navštívená země. Za nerezidenta je považován také občan sledované země trvale žijící v cizině.

4.3 Typy cestovního ruchu dle motivace účasti na cestovním ruchu

Jedním z možných dělení cestovního ruchu je dělení dle převažující motivace účasti na cestovním ruchu. Podle autorů Drobné & Morávkové (2010), Heskové (2011), Indrové et al. (2004) se cestovní ruch dle převažující motivace na účasti dělí na:

- **Rekreační cestovní ruch** představuje podle Indrové et al. (2004, s. 18) „nejširší účast obyvatelstva na cestovním ruchu. Obvykle je realizován ve vhodném rekreačním prostředí, jehož příznivé účinky jsou využívány v zájmu reprodukce duševních a fyzických sil člověka.“ Podle Heskové (2011, s. 20) jde o „druh cestovního ruchu, pro který je charakteristický pasivní, ale i aktivní odpočinek, ve vhodném přírodním prostředí.“
- **Kulturně poznávací cestovní ruch** je podle Indrové et al. (2004, s. 18) „zaměřený především na poznávání historie, kultury, tradic a zvyků vlastního i jiných národů. Plní výchovně vzdělávací funkci a přispívá k rozšíření kulturně společenského rozhledu obyvatelstva.“ Podle Drobné & Morávkové (2010, s. 14) zahrnuje návštěvy hradů, zámků, divadelních představení, festivalů, kulturní krajiny.

- **Cestovní ruch s náboženskou orientací** je podle Heskové (2011, s. 22) „*součástí kulturního cestovního ruchu, spojený s tradicemi světových náboženství.*“ Poutním (kultovým) místem může být město nebo země, jako např. Mekka.
- **Cestovní ruch se vzdělávacími motivy** je podle Drobné & Morávkové (2010, s. 15) typ cestovního ruchu, „*při kterém jsou účastníci motivováni získáním znalostí a dovedností.*“ Příkladem může být pobyt pro výuku jazyku nebo zvládnutí různých sportovních disciplín.
- **Cestovní ruch se společenskými motivy** je podle Indrové et al. (2004, s. 19) „*orientovaný na společenské styky a komunikaci mezi lidmi. Zahrnuje návštěvy přátel, příbuzných a známých, návštěvy různých společenských akcí a událostí.*“
- **Zdravotně orientovaný cestovní ruch** je podle Drobné & Morávkové (2010, s. 14) cestovní ruch, jehož „*hlavním důvodem jsou cesty do lázní nebo rekreačních center za účelem zlepšení zdravotního stavu pomocí léčebných procedur.*“
- **Sportovně orientovaný cestovní ruch** zahrnuje podle Indrové et al. (2004, s. 19) pobyty se sportovní náplní. Ty jsou „*zaměřené především na udržování a posilování zdraví a prohlubování morálních a volních vlastností člověka.*“ Jednat se může také o pasivní činnost, ve které můžeme jako příkladem uvést výjezdy fanoušků na sportovní akce, jako je např. fotbalové utkání v rámci některé z evropských soutěží.
- **Cestovní ruch orientovaný na poznání přírodního prostředí** je podle Drobné & Morávkové (2010, s. 14) „*motivován pobytem a poznáváním přírody, zejména nenarušených, výjimečných a atraktivních přírodních míst a krajiny.*“
- **Cestovní ruch s dobrodružnými motivy** je podle Indrové et al. (2004, s. 20) oblíbený u lidí s oblibou v intenzivních zážitcích. „*Mnoho lidí v rámci účasti na cestovním ruchu vyhledává prioritně takové aktivity, které jsou spojeny s nebezpečím nebo otestováním svých fyzických i morálních vlastností v boji s přírodou.*“ Jedná se např. o lovecké výpravy, extrémní sporty apod.

- **Cestovní ruch s profesními motivy** je podle Indrové et al. (2004, s. 21) oproti ostatním typům realizován výhradně profesními motivy. Probíhá převážně v pracovním čase účastníků. Tento typ cestovního ruchu můžeme dělit ještě na další podtypy, jako jsou obchodní cestovní ruch, kongresový cestovní ruch, cestovní ruch veletrhů a výstav apod.
- **Cestovní ruch specificky orientovaný** je podle Indrové et al. (2004, s. 22) cestovní ruch se specifickými motivy, jako je např. nákupní a politický cestovní ruch.

4.4 Cestovní ruch dle místa realizace

Cestovní ruch můžeme rozeznávat podle místa, na kterém je uskutečňován. Autoři (např. Hesková, 2011; Drobná & Morávková, 2010) dělí cestovní ruch dle místa realizace následujícím způsobem:

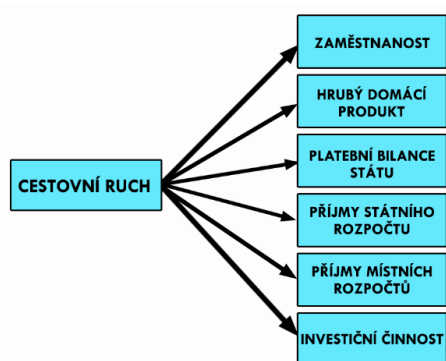
- **Domácí cestovní ruch** *„představuje cestování a pobyt domácího obyvatelstva ve vlastní zemi. V hospodářsky vyspělých státech se domácí cestovní ruch stal základem rozvoje zahraničního cestovního ruchu.“* (Hesková, 2011, s. 25)
- **Zahraníční cestovní ruch** *„je cestovní ruch, při kterém vždy dochází k překračování hranic své země.“* Tento druh se dá dále dělit na výjezdový a příjezdový. (Drobná & Morávková, 2010, s. 15)

4.5 Ekonomický význam cestovního ruchu

Podle Šauera et al. (2015, s. 162) *„o cestovním ruchu lze hovořit jako o jednom z katalyzátorů současné globální ekonomiky. Cestování je moderním statkem s rostoucí poptávkou, na niž reaguje neustále se měnící a rozšiřující nabídka. Během svého vývoje se ve vyspělých zemích světa cestování přeměnilo ze statku luxusního na statek běžné spotřeby. [...] Cestovní ruch tak má globálně jedno z nejrychleji se rozvíjejících tržních prostředí. Ve většině zemí světa je cestovní ruch silným ekonomickým odvětvím s významným podílem na národním HDP. Vedle toho přetváří podobu společnosti, zasahuje do životního prostředí a ovlivňuje naše bezprostřední okolí.“* Cestovní ruch má obrovský potenciál pro současný i budoucí ekonomický rozvoj.

Podle Vystoupila, Holešinské, Kuncce & Šauera (2007, s. 26) „je považován cestovní ruch za odvětví, které přináší významné multiplikační efekty. Často bývá označováno za nejvýznamnější odvětví, ve kterém vzniká nejvíce pracovních příležitostí. Cestovní ruch má však vliv i na další klíčové oblasti hospodářství (viz následující obrázek).“

Obr. 8: Vliv cestovního ruchu na ekonomiku

Zdroj: Vystoupil et al. (2007, s. 26), zpracováno autorem

Cestovní ruch má výrazný vliv na zaměstnanost, jakožto na jeden z významných makroekonomických ukazatelů. Zaměstnanost v cestovním ruchu je velkým ekonomickým přínosem cestovního ruchu.

Dle dat ČSÚ (2019) bylo v roce 2017 v rámci cestovního ruchu zaměstnáno kolem 239 tisíc osob. Podíl na celkové zaměstnanosti tak v roce 2017 tvořil 4,5 % a v rámci cestovního ruchu pracoval každý 22. zaměstnaný Čech. Velmi výrazně se v roce 2017 odvětví podílelo na tvorbě HDP a to celkem 2,9 %. Tato data jen ukazují význam cestovního ruchu v ČR. Podobně silnou pozici má odvětví i v dalších členských zemích.

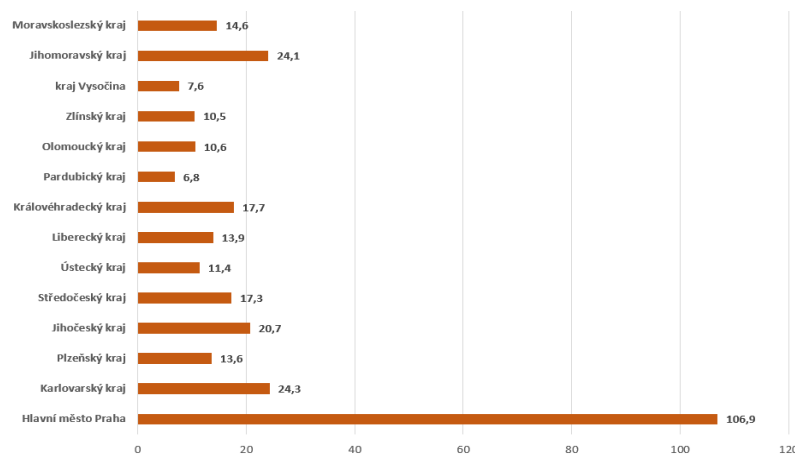
Podle Vystoupila et al. (2007, s. 26) můžeme význam cestovního ruchu dále deklarovat na výši devizových příjmů, které pozitivně ovlivňují platební bilanci státu. Podle dostupných dat České národní banky (2020) o platební bilanci dosáhly v roce 2019 služby v ČR příjmů 691 miliard Kč s konečným přebytkem 103,7 miliardy Kč. Podíl cestovního ruchu na přebytku služeb činil 32,7 miliardy Kč.

Ekonomický význam cestovního ruchu lze doložit na velikosti spotřeby tohoto odvětví. Spotřeba cestovního ruchu je chápána jako celkový objem prostředků vydaných na cestovní ruch návštěvníky. Jedná se především o útraty za ubytování, gastronomii, a volnočasové aktivity. V roce 2019 činila spotřeba odvětví v ČR 300 miliard Kč. Domácí cestovní ruch se na tvorbě spotřeby odvětví podílel 90 miliardami Kč.

Jak se na tvorbě spotřeby cestovního ruchu podílely jednotlivé kraje, znázorňuje obrázek 9. (MindBridge Consulting, 2020)

Obr. 9: Spotřeba cestovního ruchu v krajích ČR v roce 2019 (mld. Kč)

Zdroj: MindBridge Consulting (2020), zpracováno autorem

Nejvyšší spotřeba cestovního ruchu v roce 2019 byla zaznamenána v Praze, která se na celkové spotřebě podílela 35,6 %. Vysoká spotřeba byla také v Karlovarském kraji, který se na tvorbě spotřeby odvětví podílel 8,1 %. Tato vysoká hodnota, nejméně lidnatého kraje v ČR, dokumentuje závislost Karlovarského kraje na cestovním ruchu.

Podle Vaníčka & Křesťana (2007, s. 6) ovlivňuje cestovní ruch příznivě také investiční činnost. „Celkové investice vyvolané cestovním ruchem se odhadují v ročním objemu 750 až 800 miliard USD.“ Lze však usuzovat, že objem investic vyvolaných cestovním ruchem byl v posledních letech výrazně vyšší.

4.6 Význam cestovního ruchu v Evropské unii

Postavení Evropy a EU je podle Indrové et al. (2008) ve světovém cestovním ruchu dlouhodobě dominantní, do Evropy směřuje přibližně polovina všech světových turistických cest i příjmů. Po rozšíření EU po roce 2004 pozice EU ve světovém cestovním ruchu výrazně posílila. V regionu Evropa je situováno 7 z 10 nejnavštěvovanějších zemí světa (Francie, Španělsko, Itálie, Velká Británie, Německo, Rakousko, Rusko), 5 z nich jsou členské státy EU.

Cestovní ruch v EU zahrnuje přibližně 2,3 milionu společností, jedná se především o malé a střední podniky, které zaměstnávají 12,3 milionu lidí. Cestovní ruch měl v roce 2018 vysoký podíl na HDP EU, ke kterému odvětví přispívalo 3,9 %. V odvětví cestovního ruchu bylo v roce 2018 zaměstnáno 5,1 % pracovní síly v EU.

V roce 2019 bylo v zemích EU zaznamenáno 745 milionů příjezdů zahraničních turistů, což představuje přibližně polovinu v rámci celého světa. (Evropský parlament, 2020b)

4.7 Cestovní ruch ve vybraných zemích EU

4.7.1 Cestovní ruch v České republice

ČR je vnitrozemská země složená ze čtrnácti krajů, kde hlavním městem je turisticky oblíbená Praha. Vysoké počty turistů v roce 2018 učinily z Prahy 20. nejvíce navštěvované město světa a 4. nejvíce navštěvované město v EU po Londýnu, Berlínu a Římu. (Geerts, 2018)

Podpora cestovního ruchu v ČR spadá pod Ministerstvo pro místní rozvoj [MMR], který je koordinačním orgánem pro všechny subjekty působící v odvětví cestovního ruchu. Podpora odvětví je v ČR v gesci státní příspěvkové organizace Czech Tourism.

Podle analýzy agentury Czech Tourism (2020), nalezneme v Hlavním městě Praha šest z deseti nejnavštěvovanějších turistických cílů ČR v roce 2019. Nejvyhledávanějším turistickým cílem v celé zemi byl tradičně Pražský hrad, který se rozhodlo za rok 2019 navštívit přes 2,5 milionu návštěvníků. Následovala lanová dráha na Petřín (2,2 milionu návštěvníků) a Zoologická zahrada hl. města Praha (1,45 milionu návštěvníků). Jak tato skutečnost ukazuje, Praha je vhodnou destinací pro lidi, kteří vyhledávají rozmanité druhy cestovního ruchu dle převažující motivace.

ČR je vyhledávanou destinací v rámci zdravotně orientovaného cestovního ruchu. V zemi nalezneme turisticky velmi oblíbené lázně. Podle zveřejněných dat ČSÚ (2021a) navštívilo v roce 2018 česká lázeňská zařízení celkem 851 tisíc hostů, kteří v českých lázních strávili 7,32 milionu nocí. Mezi oblíbené lázně patří tradičně lázně v Karlovarském kraji, které jsou oblíbeným cílem českých, německých a ruských hostů.

Oblíbenou destinací je ČR také v rámci kulturně a přírodně poznávacího cestovního ruchu. V zemi nalezneme krásnou přírodu několik kulturních a přírodních památek s bohatou historií zapsaných na seznamu UNESCO. Mezi tyto národní klenoty patří např. historická centra Prahy, Českého Krumlova a Telče, zámek Litomyšl nebo Lednicko-Valtický areál.

4.7.2 Cestovní ruch na Slovensku

Slovenská republika je malý stát ve střední Evropě. I přes malou rozlohu území je tato země vysoce atraktivní a rozmanitou turistickou destinací, ve které si každý účastník cestovního ruchu přijde na své.

V roce 2018 navštívilo Slovensko 5,6 milionu návštěvníků, což zapříčinilo meziroční nárůst o 4,1 % oproti roku 2017. Celkem 2,3 milionu návštěvníků dorazilo ze zahraničí, přičemž 31,1 % zahraničních návštěvníků pocházelo z ČR a 26,9 % zahraničních návštěvníků zavítalo na Slovensko ze sousedního Rakouska. (Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenské republiky [MINDOP], 2019)

Nejnavštěvovanější lokalitou Slovenské republiky je hlavní město Bratislava. Do hlavního města Slovenska zavítalo v roce 2018 celkem 1,29 milionu návštěvníků. Celkem 885 tisíc návštěvníků tvořili zahraniční návštěvníci, nejčastěji se jednalo o Čechy, Němce a Rakušany. (Bratislava Tourist Board, 2019)

Na podporu cestovního ruchu v Bratislavě působí dvě organizace, Bratislava Tourist Board a Bratislava Region Tourism. Propagaci slovenského cestovního ruchu na národní úrovni zřizuje MINDOP, které se rozhodlo reagovat na špatnou situaci tamějšího cestovního ruchu vlivem pandemie a dalo vzniknout nové agentuře Slovakia Travel. Cílem této agentury je podpořit oživení slovenského cestovního ruchu po celosvětové pandemii COVID-19.

Slovensko je země s velkým přírodním potenciálem. Nejvýraznější přírodní dominantou země je pohorie Vysoké Tatry, které se rozkládá v severní části Slovenské republiky. Zdejší prostředí je vhodné zejména pro horskou turistiku a provozování zimních sportů. V roce 2018 se v regionu Vysoké Tatry nechalo ubytovat celkem 512 tisíc osob, což byl k danému roku dosavadní rekord. Oproti roku 2017 byl v tomto regionu zaznamenán meziroční nárůst 2,47 % ubytovaných návštěvníků. (ZCR Vysoké Tatry, 2019)

4.7.3 Cestovní ruch v Rakousku

Rakousko je vnitrozemská země ve střední Evropě složená celkem z devíti spolkových zemí. Díky jedinečné horské a jezerní krajině, atraktivním kulturním památkám a rozvinuté infrastruktuře je Rakousko jedním z oblíbených turistických cílů Evropy.

Oblíbenost Rakouska jakožto turistické destinace dosvědčují počty hostů v rakouských hromadných ubytovacích zařízeních. V roce 2019 zaznamenala ubytovací zařízení v Rakousku 46,21 milionu hostů, kteří v nich strávili 152,7 milionu přenocování. Většinu ubytovaných hostů tvořili zahraniční hosté. (Statistik Austria, 2021)

Propagaci destinace Rakouska na národní úrovni zřizuje Rakouská národní turistická centrála (Österreich Werbung), jejímž hlavním cílem je posilování konkurenceschopnosti turistické destinace Rakouska na mezinárodní úrovni a propagace značky "Dovolená v Rakousku". Organizace poskytuje veškeré nabídky, informace a zajímavosti svým koncovým zákazníkům prostřednictvím internetového portálu www.austria.info ve 20 světových jazycích. (Österreich Werbung, n.d.)

Hlavním městem Rakouska je turisticky oblíbená Vídeň, ve které se nachází velké množství historických a kulturních památek. V roce 2018 byla Vídeň 34. nejvíce navštěvovaným městem světa a 8. nejvíce navštěvovaným městem EU (Geerts, 2018). Oblíbenými turistickými cíli ve Vídni v roce 2018 byly Katedrála svatého Štěpána a zámek Schönbrunn. Zámek Schönbrunn v roce 2018 navštívilo téměř 4 miliony návštěvníků, což zámku vyneslo tržby ve výši 63 milionů €. ("Schönbrunn 2018", 2019)

V Rakousku se nachází významné evropské pohoří Alpy. Alpská střediska jsou po celý rok velmi turisticky oblíbená. V letním období nabízejí Alpy návštěvníkům jedinečné zážitky z pěší turistiky, cyklistiky či horolezectví. V zimním období jsou Alpy vyhledávány k provozování zimních sportů, především pro svá lyžařská střediska s lanovkami a vleky. Jedním z nejoblíbenějších regionů k návštěvě rakouských Alp je západní spolková země Tyrolsko. V roce 2018 zaznamenala spolková země Tyrolsko příjezd 12,3 milionu turistů do hromadných ubytovacích zařízení, kteří v nich ve stejném roce strávili 49,4 milionu nocí (Land Tirol, n.d.).

5 Dopady pandemie na cestovní ruch v EU a ve vybraných členských zemích v roce 2020

Cestovní ruch je jedním z nejdůležitějších ekonomických odvětví na světě. V roce 2020 zasáhla cestovní ruch těžce pandemie koronaviru a s ní spojená epidemiologická opatření. Opatření vydávaly jednotlivé vlády zemí v reakci na šíření viru ve snaze minimalizovat zdravotní dopady na obyvatelstvo. Podle UNWTO (2021) se celosvětový počet zahraničních turistů v roce 2020 meziročně snížil o 74 %. Ohroženo bylo 100 až 120 milionů pracovních míst v cestovním ruchu po celém světě. V této kapitole jsou dále charakterizovány dopady pandemie koronaviru na cestovní ruch v EU a ve třech vybraných členských zemích v roce 2020.

5.1 Dopady pandemie na cestovní ruch v EU a členských zemích

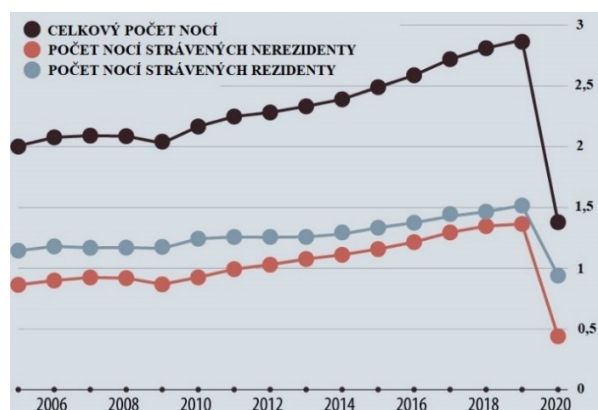
První pozitivní případ nákazy koronavirem byl na území EU zaznamenán v lednu 2020. Virus se ihned začal šířit po celém kontinentu a již v březnu byl detekován ve všech členských zemích EU. Většina evropských zemí v reakci na danou situaci zavedla epidemiologická opatření, jako uzavření svých hranic pro turisty nebo přísná karanténní pravidla (viz kapitola 3). Takové reakce negativně poznamenaly cestovní ruch.

Evropský cestovní ruch byl v roce 2020 těžce zasažen. K mírnému oživení odvětví došlo během letních měsíců. V létě byla ve většině evropských zemí příznivá epidemiologická situace, která lidem umožňovala cestovat bez výraznějších omezení. Navzdory tomuto faktu byl v roce 2020 v evropských zemích zaznamenán pokles příjezdového cestovního ruchu o 70 %. Počty zahraničních turistů se v Evropě meziročně snížily o 500 milionů. Nejvíce kritickým měsícem byl v roce 2020 duben, kdy se úroveň zahraničního cestovního ruchu v Evropě snížila o 98 % v porovnání s dubnem předchozího roku. V této době většina členských zemí EU implementovala doporučení Evropské komise o dočasném zákazu vstupu občanů do jiných zemí EU s výjimkou nezbytných případů. (UNWTO, 2021)

Jak ukazuje obrázek 10, počty strávených nocí v ubytovacích zařízeních na území EU stabilně meziročně stoupaly do roku 2019. V roce 2020 činil počet strávených nocí v turistických ubytovacích zařízeních EU 1,4 miliardy, což je o 52 % méně než v roce 2019. Počty strávených nocí meziročně poklesly ve všech členských zemích EU.

Meziročně v EU klesly zejména počty nocí strávené nerezidenty a to o 68 %. Počty strávených nocí rezidenty klesly na území EU o 38 %. Nejvíce zasažené země byly Kypr, Řecko a Malta, kde meziroční pokles strávených nocí přesáhl hranici 70 %. Naopak nejnižší meziroční pokles byl zaznamenán v Nizozemsku a v Dánsku, kde počty strávených nocí v turistických ubytovacích zařízeních klesly o méně než 35 %. Důvodem nižšího poklesu v Nizozemsku a Dánsku je primární orientace těchto zemí na domácí cestovní ruch. (Eurostat, 2021a)

Obr. 10: Počty hosty strávených nocí v ubytovacích zařízeních na území EU v mld.

Zdroj: Eurostat (2021a), upraveno autorem

Země EU sčítají ekonomické ztráty, které jim utlumení cestovního ruchu vlivem pandemie koronaviru přineslo. Do **Španělska** v roce 2020 zavítalo 19 milionů zahraničních turistů. Ve srovnání s rokem 2019, kdy Španělsko navštívilo 84 milionů turistů ze zahraničí, se jedná o 77% meziroční pokles. Příjem Španělska v roce 2020 z mezinárodního cestovního ruchu činil 20 miliard €, což je 79% pokles v porovnání s příjmy Španělska v roce 2019, kdy příjmy ze zahraničního cestovního ruchu dosáhly 92 miliard €. **Německo** odhaduje ztráty za rok 2020 z příjezdového cestovního ruchu na 38 miliard €. Na vině je pokles zahraničních turistů. **Francie** odhaduje ztráty z příjezdového cestovního ruchu na 48 miliard €. Pokles úrovně cestovního ruchu v zemi ohrozil okolo 2 milionů pracovních míst. ("One Billion Fewer", 2021)

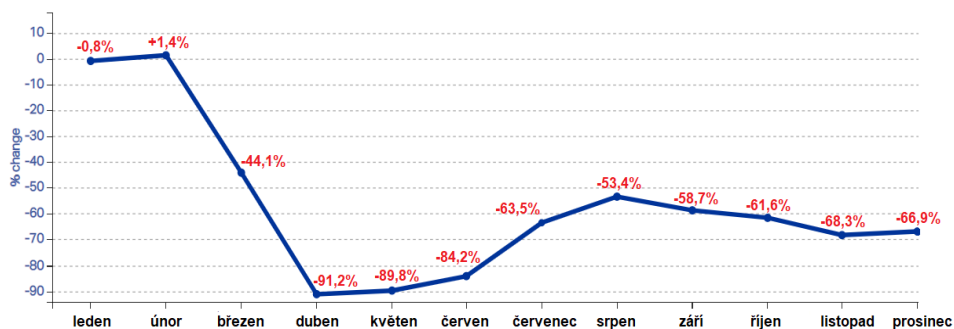
Těžké dopady pro odvětví cestovního ruchu v roce 2020 očekává také Evropský parlament (2020c). Ten odhaduje, že příjmy hotelů a restaurací v EU klesnou průměrně o 50 %. Evropský parlament dále očekává 70% meziroční pokles příjmů cestovních kanceláří a pokles příjmů výletních lodí a leteckých společností o 90 %. Poklesy příjmů z cestovního ruchu vrhají na společnosti negativní ekonomické dopady.

V roce 2020 bylo na území EU ohroženo 22,6 milionu pracovních míst přímo či nepřímo spojených s odvětvím cestovního ruchu.

Pandemie koronaviru výrazně ovlivnila také letecký průmysl. Významná evropská letiště zaznamenala v roce 2020 vysoký meziroční pokles aktivity. Počty pohybů výrazně klesly na všech evropských letištích. V roce 2020 bylo v Evropě provedeno 5 milionů letů, zatímco v roce 2019 bylo na kontinentu provedeno 11,1 milionu letů. Na madridském letišti Barajas byl zaznamenán meziroční pokles pohybů o 71 %, na římském letišti Fiumicino o 70 %, na mnichovském letišti o 68 % a na frankfurtském letišti o 67 %. ("One Billion Fewer", 2021)

Jak ukazuje obrázek 11, nejvíce kritické měsíce v roce 2020 pro letecký průmysl byly měsíce duben a květen, kdy meziročně počty komerčních letů na letištích EU poklesly přibližně o 90 %. V těchto měsících nebylo vinou epidemiologických opatření možné cestovat do většiny členských zemí EU bez nezbytných důvodů.

Obr. 11: Měsíční meziroční změna počtu komerčních letů na území EU 2019/20

Zdroj: Eurostat (2021b), upraveno autorem

Vysoký meziroční pokles komerčních letů přinesl ekonomické dopady na samotná letiště a letecké společnosti. Např. České aerolinie zaznamenaly v roce 2020 finanční ztrátu ve výši 1,5 miliardy Kč. Vysoké finanční potíže způsobené utlumením cestovního ruchu vlivem pandemie koronaviru, donutily společnost oznámit propouštění všech svých 430 zaměstnanců. ("ČSA nahlásily propouštění", 2021)

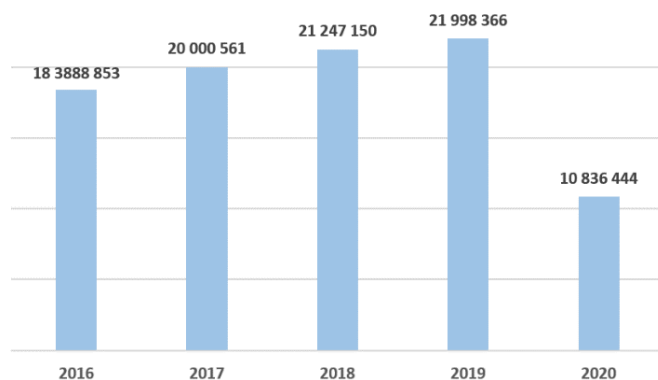
Ani v roce 2021 nelze očekávat plnohodnotné oživení cestovního ruchu na původní úroveň. Velmi bude záležet na dalším vývoji epidemiologické situace a rychlosti proočkování obyvatelstva, které může oživení odvětví cestovního ruchu velmi pomoci.

5.2 Dopady pandemie na cestovní ruch v České republice

První pozitivní případ nákazy koronavirem hlásila ČR 1. 3. 2020. V reakci na epidemiologickou situaci zavedla vláda ČR přísná epidemiologická opatření, která výrazně zasáhla tuzemský cestovní ruch (viz kapitola 3.2).

V roce 2020 se v ČR propadl cestovní ruch vlivem pandemie koronaviru na polovinu. Výrazný pokles zaznamenal zejména příjezdový cestovní ruch. Jak ukazuje obrázek 12, celkový počet hostů v českých hromadných ubytovacích zařízeních poklesl v roce 2020 oproti roku 2019 o 50,7 %. V roce 2020 využilo ubytovací zařízení téměř 2,8 milionu nerezidentů. Počty nerezidentských hostů poklesly v porovnání s rokem 2019 o 74,4 %. Nižší pokles byl zaznamenán mezi domácími hosty, kterých do ubytovacích zařízení zavítalo přes 8 milionů. Počty rezidentů v českých ubytovacích zařízeních poklesly meziročně o 27,5 %. (ČSÚ, 2021b)

Obr. 12: Vývoj počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v ČR v období 2016-2020

Zdroj: ČSÚ (2021b), zpracováno autorem

Nejvyšší pokles turistů z českých krajů zaznamenala Praha. V roce 2020 navštívilo hlavní město ČR téměř 2,2 milionu turistů, zatímco v roce 2019 byl počet turistů v Praze přes 8 milionů. Počty zahraničních hostů v pražských hromadných ubytovacích zařízeních meziročně poklesly o 78,6 %. (ČSÚ, 2021e)

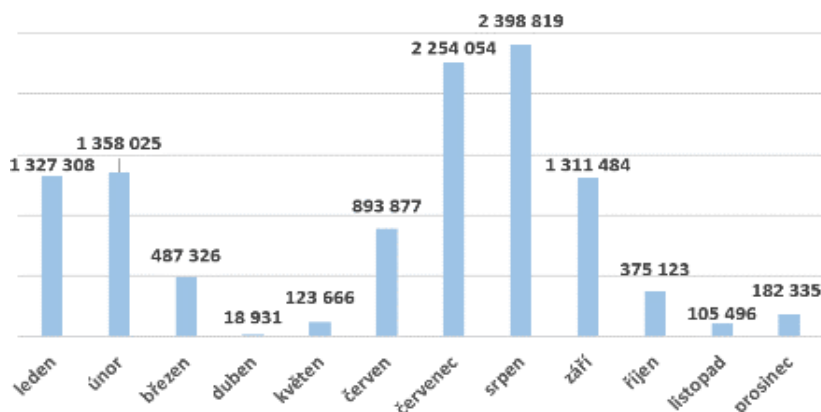
Výrazný pokles turistů zaznamenal také Karlovarský kraj, pro který je cestovní ruch jedním z nejvýznamnějších odvětví. V roce 2020 přivítala hromadná ubytovací zařízení v Karlovarském kraji přes 677 tisíc hostů, což zapříčinilo meziroční pokles o 43 %. Meziročně byl v kraji zaznamenán pokles přenocování turisty o 46,1 %, když hosté v ubytovacích zařízeních strávili celkem 2,9 milionu nocí. (ČSÚ, 2020f)

Pandemie koronaviru Karlovarský kraj těžce zasáhla. Hotely musely kvůli nedostatku hostů propouštět své zaměstnance a nekonal se ani věhlasný Mezinárodní filmový festival v Karlových Varech, který každoročně přilákal do kraje desetitisíce návštěvníků. Absence takto velké události ovlivnila místní hotely, restaurace, ale také např. místní studenty, kterým filmový festival nabízel jedinečnou možnost přivýdělku.

Obrázek 13 ukazuje vývoj počtu hostů v českých ubytovacích zařízeních za jednotlivé měsíce v roce 2020. Lze konstatovat, že počty hostů se odvíjely na základě aktuálních epidemiologických opatření. Měsíce leden a únor byly počtem hostů meziročně srovnatelné a pandemie koronaviru tyto měsíce neovlivnila. Zlom přišel v měsíci březen, kdy se do ČR virus rozšířil a byl poprvé vyhlášen nouzový stav. Nejméně hostů v hromadných ubytovacích zařízeních bylo zaznamenáno v dubnu. Vinou přísných epidemiologických opatření klesl v dubnu počet hostů v porovnání s dubnem 2019 o 98,8 %. V letních měsících navštívilo hromadná ubytovací zařízení více hostů, zejména z řad domácích turistů. Silné letní sezoně pomohla dobrá epidemiologická situace, která nevyžadovala přísná vládní opatření. Na celkovém počtu hostů se v roce 2020 bezmála 43 % podílely pouhé dva měsíce – červenec a srpen. Na konci roku 2020 čelila ČR druhé vlně pandemie koronaviru. Počty hostů v českých ubytovacích zařízeních opět výrazně poklesly a dosáhly podobné úrovně jako na jaře. (ČSÚ, 2021c)

Obr. 13: Měsíční vývoj počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v ČR v roce 2020

Zdroj: ČSÚ (2021c), zpracováno autorem

S úbytkem turistů v hromadných ubytovacích zařízeních došlo k výraznému poklesu hostů strávených nocí. Počty strávených nocí v roce 2020 poklesly meziročně o 45 %. Výrazně poklesly zejména počty strávených nocí nerezidenty. Nerezidenti strávili v roce 2020 v ubytovacích zařízeních téměř 7,4 milionu turistických nocí.

To je o 72,8 % méně nerezidenty strávených nocí než v roce 2019. Nižší pokles byl zaznamenán také mezi rezidenty. U hostů z řad rezidentů byl zaznamenán 19,6% meziroční pokles strávených nocí. Celkem bylo v roce 2020 zaznamenáno téměř 24 milionů strávených nocí českými turisty. (ČSÚ, 2021b)

V roce 2020 zavítalo do českých ubytovacích zařízení téměř 2,8 milionu nerezidentů. Nejvyšší podíl na celkovém počtu nerezidentů měli turisté z Německa, kterých do ČR zavítalo téměř 815 tisíc. V roce 2020 tvořili němečtí občané 29,3% podíl na nerezidentech. I přes tento fakt byl meziroční pokles německých hostů v českých ubytovacích zařízeních výrazný. V roce 2019 do ČR zavítalo přes 2 miliony Němců. Meziročně se tak jedná o 60,8% pokles počtu německých hostů. Výrazný podíl na hostech z řad nerezidentů v roce 2020 mělo dále Polsko (10,4 %), Slovensko (9,8 %) a Rusko (4,7 %). Nejvyšší meziroční pokles byl zaznamenán u čínských turistů, kterých v ČR ubylo meziročně 93,6 %. (ČSÚ, 2021d)

Vliv měla pandemie koronaviru také na zdravotně orientovaný cestovní ruch. Lázeňská zařízení v ČR zaznamenala v roce 2020 pokles hostů. Lázně přivítaly v roce 2019 ve svých ubytovacích zařízeních přes 880 tisíc hostů. V roce 2020 byl zaznamenán 41% pokles lázeňských hostů v českých lázeňských ubytovacích zařízeních, když ubytovacích služeb využilo přes 518 tisíc hostů. Klesl zejména počet ubytovaných lázeňských hostů z řad nerezidentů. Meziročně byl mezi nerezidenty v lázeňských ubytovacích zařízeních zaznamenán pokles o 66,4 %. (ČSÚ, 2021a)

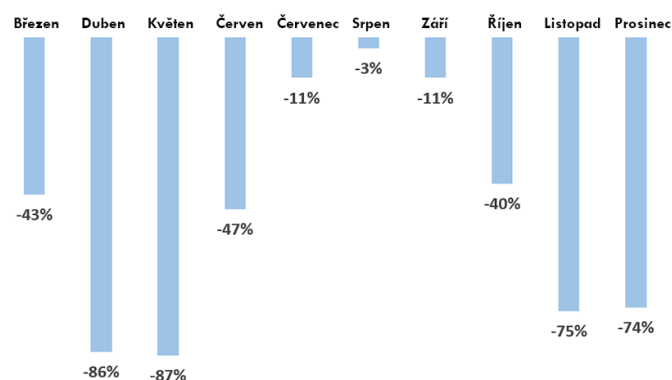
Výrazné meziroční poklesy návštěvníků v roce 2020 hlásí téměř všechny české památky a turisticky atraktivní cíle v ČR. Např. pražská Zoo zaznamenala 42% meziroční pokles návštěvníků. V roce 2020 navštívilo zoologickou zahradu téměř 852 tisíc osob. Vlivem epidemiologických opatření byla v roce 2020 zahrada celkem 114 dní pro veřejnost uzavřena. Finanční ztráty z poklesu návštěvnosti atakují 90 milionů Kč a způsobují Zoo vážné potíže se zajištěním nákladného provozu. (Zoo Praha, 2020)

Pokles zahraničního cestovního ruchu ovlivnil česká letiště. Na Letišti Václava Havla byl v roce 2020 zaznamenán 65% meziroční pokles pohybů. V roce 2020 odbavilo pražské letiště téměř 3,7 milionu cestujících. Oproti roku 2019 se jedná 79% pokles. Nejvyšší počty pohybů byly na pražském letišti zaznamenány v lednu, kdy ještě cestovní ruch nebyl zasažen pandemií koronaviru. K oživení na letišti došlo během letních měsíců v souvislosti s lepší epidemiologickou situací. (Letiště Praha, a.s., 2021)

Útlum cestovního ruchu v roce 2020 vlivem pandemie koronaviru přinesl negativní ekonomické dopady. Předpokládá se, že tržby v odvětví ubytování se ve srovnání s rokem 2019 reálně propadly o 55,9 %, což je zhruba čtyřikrát více než v krizovém roce 2009 (Czech Trade, 2021). Výrazný pokles příjezdového cestovního ruchu ovlivnil příjmy platební bilance. Podle dostupných dat České národní banky (2021) o platební bilanci, cestovní ruch dosáhl v roce 2020 kladného salda ve výši téměř 4,8 miliardy. V porovnání s rokem 2019, kdy kladné saldo cestovního ruchu v platební bilanci činilo 32,7 miliardy, se jedná o výrazný pokles.

Rok 2020 byl složitý také pro stravovací služby, jejichž provoz byl vlivem epidemiologických opatření značně omezen. Jak ukazuje obrázek 14, tržby českých restaurací, hospod a barů se v roce 2020 výrazně propadly. Nejvyšší propad tržeb byl zaznamenán v období první a druhé vlny pandemie koronaviru. Na vině byla přísná epidemiologická opatření, která podnikům umožňovala pouze výdej přes okénko. Naopak nižší pokles tržeb restaurací, hospod a barů byl zaznamenán v letním období, kdy měly podniky otevřeno bez omezení. Společnost Data Servis konstatuje, že během třinácti měsíců (březen 2020–březen 2021) boje s koronavirem se z českého gastro trhu vinou epidemiologických opatření ztratilo 102,9 miliardy Kč. Jedná se o 57% pokles oproti stejnému období před vypuknutím pandemie. (Horáček, 2021)

Obr. 14: Meziroční měsíční pokles tržeb restaurací, hospod a barů v roce 2020

Zdroj: Horáček (2021), upraveno autorem

Ekonomické potíže nutily některé podniky snižovat počty svých zaměstnanců. V roce 2020 bylo v ČR ohroženo až 180 tisíc pracovních míst v cestovním ruchu. Podle analýzy agentury Czech Tourism klesl během roku 2020 počet pracovních míst v odvětví na 127 tisíc. V roce 2019 bylo v cestovním ruchu 238 tisíc pracovních míst, jedná se tedy o meziroční pokles o 111 tisíc. Pandemie koronaviru tak výrazně ovlivnila počty zaměstnaných lidí v odvětví cestovního ruchu. (Czech Tourism, 2021)

Počty pracovních míst v cestovním ruchu klesly nejvíce v Praze, kde byl v porovnání s rokem 2019 zaznamenán 77% pokles počtu pracovních míst v odvětví. Výrazně klesly počty pracovních míst v cestovním ruchu také v Ústeckém kraji (-56 %), v Karlovarském kraji (-52 %) a v Plzeňském kraji (-51 %). (Czech Tourism, 2021)

Jak ukazuje tabulka 3, spotřeba cestovního ruchu v roce 2020 klesla o více než polovinu. V roce 2019 činila spotřeba odvětví 300 miliard Kč, zatímco v roce 2020 jen 139 miliard Kč. Spotřeba odvětví se tak meziročně propadla o 161 miliard Kč, což představuje meziroční pokles o 53,7 %. Pokles potřeby cestovního ruchu byl ovlivněn zejména poklesem příjezdového cestovního ruchu. Spotřeba příjezdového cestovního ruchu se v roce 2020 propadla o 74 % na 32 miliard Kč. Spotřeba domácího cestovního ruchu se meziročně propadla o 23 % na 69 miliard Kč. Výrazný podíl na poklesu celkové spotřeby cestovního ruchu měla také spotřeba ubytovacích zařízení a stravovacích služeb. (Czech Tourism, 2021)

Tab. 3: Spotřeba cestovního ruchu v ČR v letech 2019-2020 v mld. Kč

Spotřeba cestovního ruchu	2019	2020	Meziroční změna
Spotřeba cestovního ruchu celkem	300	139	-161
Příjezdový cestovní ruch	124	32	-92
Domácí cestovní ruch	90	69	-21
Ostatní složky cestovního ruchu	86	38	-48
Ubytovací zařízení	56	26	-30
Stravovací služby	56	28	-28
Služby cest. kanceláří a agentur	10	3	-7
Zábavní služby (sportovní...)	15	6	-9

Zdroj: Czech Tourism (2021), zpracováno autorem

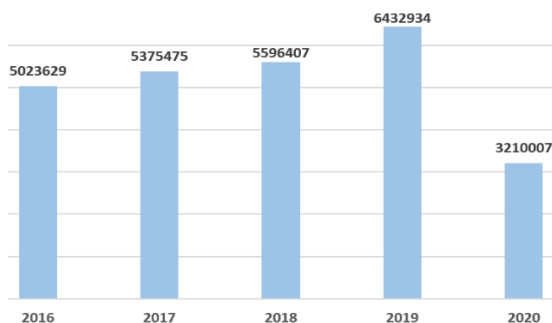
Nejvíce se spotřeba cestovního ruchu propadla v roce 2020 v Praze, kde byl zaznamenán meziroční pokles spotřeby o 74 %. Spotřeba cestovního ruchu se výrazně meziročně propadla také v Karlovarském kraji (-47 %), ve Středočeském kraji (-47 %) a v Ústeckém kraji (-46 %). (Czech Tourism, 2021)

5.3 Dopady pandemie na cestovní ruch na Slovensku

Slovensko ohlásilo první pozitivní případ nákazy koronavirem 6. 3. 2020. V reakci na šíření viru zavedla slovenská vláda 13. března omezení v mezinárodní osobní dopravě. V průběhu roku 2020 přicházela další epidemiologická opatření, která výrazně ovlivnila cestovní ruch na Slovensku (viz kapitola 3.3).

Slovenský cestovní ruch se vlivem pandemie a epidemiologických opatření propadl v roce 2020 na polovinu. Jak ukazuje obrázek 15, podle dat Slovenského statistického úřadu [ŠÚ SR] poklesl v roce 2020 celkový počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních na Slovensku meziročně o 50,1 %. Výrazný propad zaznamenal zejména příjezdový cestovní ruch. V roce 2019 byl na Slovensku zaznamenán rekordní počet zahraničních turistů, když slovenských ubytovací zařízení využilo téměř 2,5 milionu nerezidentů. V roce 2020 klesl počet zahraničních hostů vlivem pandemie na 854 tisíc, což zapříčinilo meziroční pokles o 65,5 %. Nižší, ale stále velmi výrazný pokles byl zaznamenán v řadách domácích turistů. V roce 2020 využilo slovenská ubytovací zařízení téměř 2,4 milionu rezidentů. To je 40,5% pokles počtu domácích hostů v porovnání s rokem 2019. (ŠÚ SR, 2021a)

Obr. 15: Vývoj počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních na Slovensku v období 2016-2020

Zdroj: ŠÚ SR (2021a), zpracováno autorem

Celkem v roce 2020 zavítalo do slovenských ubytovacích zařízení 378 tisíc Čechů, což je 44,2 % z celkového počtu zahraničních hostů. I přes tuto skutečnost byl v roce 2020 zaznamenán 51,4% meziroční pokles počtu českých hostů ve slovenských ubytovacích zařízeních. Za významným poklesem českých hostů stála zejména epidemiologická opatření Slovenska, ale také přísná epidemiologická opatření v ČR. Významný podíl na hostech v ubytovacích zařízeních mělo dále Polsko (13,6 %) a Německo (7,4 %). (ŠÚ SR, 2021b)

S úbytkem hostů v roce 2020 klesly také počty strávených nocí v ubytovacích zařízeních. V roce 2019 zaznamenala slovenská ubytovací zařízení rekordní počty strávených nocí. Vlivem pandemie koronaviru byl v roce 2020 zaznamenán 44,7% meziroční pokles počtu přenocování, když turisté na Slovensku strávili téměř 9,8 milionu nocí. Výrazný pokles byl zaznamenán především v počtu strávených nocí zahraničními turisty. Ti v roce 2020 na Slovensku strávili přes 2,3 milionu nocí, což je o 62,4 % méně než v předešlém roce. (ŠÚ SR, 2021a)

Poloviční pokles hostů a výrazný úbytek strávených nocí ve slovenských ubytovacích zařízeních zavinil v roce 2020 výrazný pokles tržeb za ubytování. Jak ukazuje tabulka 4, tržby ubytovacích zařízení klesly v roce 2020 o 46,4 % v porovnání s rokem 2019. Klesly zejména tržby za ubytování zahraničních návštěvníků a to o 64,5 %. Získané tržby za ubytování domácích návštěvníků klesly o 31,9 %. Nejhorší situace nastala v posledním čtvrtletí roku 2020, kdy tržby ubytovacích zařízení klesly meziročně o 78,5 %. Na vině byla druhá vlna pandemie koronaviru a zpřísněná epidemiologická opatření. (ŠÚ SR, 2021c)

Tab. 4: Tržby slovenských ubytovacích zařízení v období 2018-2020 včetně DPH

Tržby za ubytování (v mil. eur)	2020	2019	2018
Tržby celkem	277	516	428
Tržby za ubytování nerezidentů	81	229	197
Tržby za ubytování rezidentů	196	287	231

Zdroj: ŠÚ SR (2021c), zpracováno autorem

Vysoký pokles tržeb za ubytování způsobil slovenským ubytovacím zařízením ekonomické potíže. Poprvé v tomto tisíciletí došlo na Slovensku k poklesu počtu ubytovacích zařízení. V roce 2019 bylo na Slovensku registrováno 4 487 ubytovacích zařízení, zatímco v roce 2020 jen 4 309 zařízení. Pokles byl zaznamenán také v počtu lůžek, kterých meziročně na Slovensku ubylo o 2,5 %. (ŠÚ SR, 2021a)

Ekonomické potíže donutily ubytovací zařízení i přes vládní ekonomická opatření (viz kapitola 6.3) snížit počty zaměstnanců. Nemalé ekonomické problémy měly také podniky stravovacích služeb, které měly provoz v průběhu roku 2020 citelně omezený.

Na konci roku 2019 bylo na Slovensku v oboru ubytovacích a stravovacích služeb zaměstnáno 107,2 tisíc zaměstnanců. Na konci roku 2020 pracovalo ve stejném oboru 90,1 tisíc zaměstnanců. Během roku 2020 se tak počet zaměstnaných lidí v oboru ubytovacích a stravovacích služeb snížil o 17,1 tisíc. (ŠÚ SR, 2021d)

Výrazný propad cestovního ruchu se nevyhnul ani regionu Vysokých Tater, který tradičně patří mezi nejpoblárnější slovenské destinace. Rok 2019 byl pro region z pohledu cestovního ruchu nejlepším rokem za posledních 20 let. Počet ubytovaných hostů v roce 2020 v regionu Vysoké Tatry klesl vlivem pandemie meziročně o 42 %. Zaznamenan byl také pokles přenocování o 35 % a pokles tržeb ubytovacích zařízení o 26 %. Pokles turistů v regionu přinesl ve spojení s epidemiologickými opatřeními ekonomické dopady na lyžařská střediska ve Vysokých Tatrách. Nízké tržby za rok 2020 často nepokryly ani náklady na zasněžování. Celkové ztráty lyžařských středisek ve Vysokých Tatrách se pohybují v řádech milionů Eur. (Región Vysoké Tatry, 2021)

Pokles tržeb zaznamenaly také slovenské cestovní kanceláře. Důsledkem pandemie klesly tržby cestovních kanceláří o 90-95 % ("Tržby slovenských cestoviek", 2021). Výrazný pokles příjezdového a výjezdového cestovního ruchu ovlivnil slovenská letiště. V roce 2020 odbavilo Letiště M. R. Štefánika přes 405 tisíc cestujících, což je 82% pokles v porovnání s rokem 2019. Letiště zaznamenalo také 52% meziroční pokles v počtu pohybů na letišti. Nejvíce pandemie poznamenala mezinárodní charterové lety, kterých meziročně ubylo 70 %. Pandemie koronaviru způsobila, že se Letiště M. R. Štefánika vrátilo o 18 let zpět, kdy byly na letišti naposled zaznamenány takto nízké počty pohybů. (Airport Bratislava, a.s., 2021)

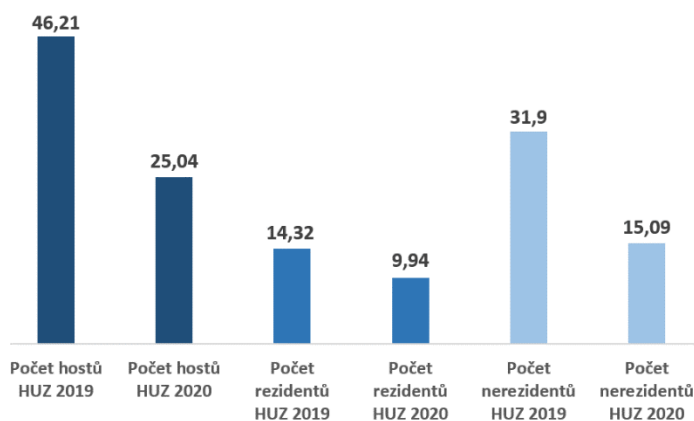
Propad cestovního ruchu ovlivnil také příjmy tohoto odvětví v platební bilanci Slovenska. Podle dostupných dat Národní banky Slovenska (2021), dosáhly příjmy z cestovního ruchu v roce 2019 téměř 2,9 miliardy € s konečným kladným saldem ve výši 548,4 milionu €. V roce 2020 činily příjmy cestovního ruchu 1,1 miliardy € s konečným kladným saldem ve výši 25,4 milionu €. Příjmy odvětví se tak ve Slovenské platební bilanci meziročně propadly o 62 %.

5.4 Dopady pandemie na cestovní ruch v Rakousku

Rakousko ohlásilo první pozitivní případ nákazy koronavirem již v únoru 2020. Již 11. března zavedlo Rakousko kontroly na hranicích se sousedními zeměmi. Do země mohly vstupovat pouze osoby s platným negativním testem na koronavirus. V průběhu roku 2020 přicházela další epidemiologická opatření, která výrazně ovlivnila cestovní ruch v Rakousku (viz kapitola 3.4).

Rakouský cestovní ruch se vlivem pandemie a epidemiologických opatření propadl v roce 2020 téměř na polovinu. Jak ukazuje obrázek 16, celkový počet hostů v rakouských ubytovacích zařízeních klesl v roce 2020 meziročně o 45,8 %. Pokles zaznamenal zejména příjezdový cestovní ruch, který se v Rakousku meziročně propadl o 52,7 %. V roce 2020 využilo hromadná ubytovací zařízení 15,09 milionu zahraniční turistů. Propad zaznamenal také domácí cestovní ruch. Počet domácích hostů se v rakouských ubytovacích zařízeních meziročně snížil o 30,5 %. V roce 2020 přivítala ubytovací zařízení 9,94 milionu rezidentů. (Statistik Austria, 2021)

Obr. 16: Porovnání počtu hostů, rezidentů a nerezidentů v rakouských ubytovacích zařízeních v období 2019-2020 (v milionech)

Zdroj: Statistik Austria (2021), zpracováno autorem

Nejvýraznější pokles počtu turistů z rakouských spolkových zemí zaznamenala Vídeň. V roce 2020 zaznamenalo hlavní město Rakouska celkem 2 miliony hostů v hromadných ubytovacích zařízeních, což je o 74,7 % méně než v roce 2019. Výrazný byl meziroční pokles zahraničních i domácích návštěvníků. V roce 2020 zaznamenala Vídeň 78,4% meziroční pokles zahraničních hostů a 74,7% meziroční pokles hostů z řad domácích turistů. (Statistik Austria, 2021)

Nejvíce zahraničních turistů dorazilo do Rakouska z Německa. Celkem v roce 2020 navštívilo zemi 8,55 milionu Němců, čímž měli němečtí návštěvníci téměř 57% podíl na všech zahraničních hostech. I přesto byl zaznamenán v ubytovacích zařízeních vysoký pokles německých hostů. Meziročně jich do Rakouska přicestovalo v roce 2020 o 40,5 % méně. Výrazný podíl na zahraničních hostech měli také turisté z Nizozemska (meziročně -34,4 %) a z ČR (meziročně -44,2 %), kterých do Rakouska v roce 2020 zavítalo téměř 573 tisíc. (Statistik Austria, 2021)

Téměř poloviční pokles hostů v rakouských ubytovacích zařízeních zavinil výrazný propad počtu strávených nocí. V roce 2020 zaznamenalo Rakousko přes 97,9 milionu strávených nocí v ubytovacích zařízeních. To je meziročně o 35,9 % méně než v roce 2019, kdy byl zaznamenán rekord 152,7 milionu strávených nocí. Propad zaznamenaly zejména počty strávených nocí zahraničními hosty, které se meziročně propadly o 41,2 %. Počty strávených nocí domácími hosty se propadly meziročně o 20,8 %. (Statistik Austria, 2021)

Nižší počty hostů a strávených nocí způsobily ubytovacím zařízením vysoké finanční ztráty. Během letní sezony 2020 zaznamenala rakouská ubytovací zařízení tržby ve výši 10,1 miliardy €. To je v porovnání s letní sezonou v roce 2019 o 30,5 % méně. Vysoké finanční ztráty donutily některá rakouská ubytovací zařízení snížit počty svých zaměstnanců. (Österreich Werbung, 2021)

Pandemie koronaviru ovlivnila také sportovně orientovaný cestovní ruch, když zmařila průběh lyžařské sezony 2020/21. Rakouská lyžařská střediska ve výborné kondici zela vlivem epidemiologických opatření prázdnou. Jinak tomu nebylo ani ve spolkové zemi Tyrolsko, která je oblíbená pro svá alpská střediska. Podle odhadů přišla tyrolská lyžařská střediska vlivem pandemie na tržbách o 5 miliard €. To výrazně ovlivnilo investiční činnost středisek, jejichž investice do modernizace areálů klesly na minimum. ("Die Tourismus-Wintersaison in Österreich", 2021)

Pokles příjezdového a výjezdového cestovního ruchu zasáhl i rakouská letiště. Letiště ve Vídni zaznamenalo v roce 2020 finanční ztrátu ve výši 75,7 milionu €. Celkem v roce 2020 odbavilo vídeňské letiště 7,8 milionu cestujících. Vinou pandemie se tak počet cestujících na letišti ve Vídni snížil meziročně o 75,3 %. Méně cestujících odbavilo letiště naposledy v roce 1994. (Profí Reisen, 2021)

5.5 Dílčí závěr

Cestovní ruch byl v roce 2020 v EU a ve vybraných členských zemích silně zasažen. Epidemiologická opatření omezující mobilitu občanů zasáhla všechny druhy účastníků cestovního ruchu. Vysoký propad zaznamenal zejména příjezdový cestovní ruch, když ve všech zemích EU ubyl meziročně počet zahraničních návštěvníků.

Příjezdový cestovní ruch byl zasažen silněji než domácí cestovní ruch. Na vině byla především epidemiologická opatření, která zakazovala vstup občanů z jiných zemí (s výjimkou nezbytných případů). Nejvyšší propad zaznamenalo odvětví zejména v zemích, které jsou silně závislé na příjezdovém cestovním ruchu. Naopak nejnižší propad zaznamenaly země, které jsou orientovány především na domácí klientelu.

Jak ukazuje tabulka 5, cestovní ruch se ve všech vybraných zemích propadl přibližně na polovinu. Ve všech členských zemích EU byl zasažen příjezdový cestovní ruch nejsilněji. Počty zahraničních turistů v ubytovacích zařízeních se nejvíce propadly v ČR. Naopak nejnižší pokles zaznamenala ČR v počtu domácích hostů. Nízký pokles byl způsoben především silnou letní sezonou, kdy mnoho Čechů, podpořených dobrou epidemiologickou situací, trávilo dovolenou na území ČR. O nejvíce turistů meziročně přišlo Rakousko, které tradičně navštěvuje více návštěvníků. V porovnání s rokem 2019 přišla země o 21,17 milionu turistů, z nichž o 16,82 milionu turistů ze zahraničí.

Tab. 5: Porovnání meziroční změny statistik hromadných ubytovacích zařízení ve vybraných zemích v letech 2019-2020

2019/2020	Meziroční změna v milionech			Meziroční změna v procentech		
	ČR	Slovensko	Rakousko	ČR	Slovensko	Rakousko
Počet hostů v HUZ	-11,16	-3,22	-21,17	-50,70%	-50,10%	-45,80%
Počet rezidentů v HUZ	-3,05	-1,60	-4,35	-27,50%	-40,50%	-30,60%
Počet nerezidentů v HUZ	-8,11	-1,62	-16,82	-74,40%	-65,50%	-52,70%
Počet nocí v HUZ	-25,64	-7,91	-54,75	-45%	-44,70%	-35,90%

Zdroj: vlastní zpracování, 2021

Zasažené byly veškeré formy cestovního ruchu. Úbytkem hostů v lázeňských zařízeních byl postižen zdravotně orientovaný cestovní ruch. Těžce postižen byl sportovně orientovaný cestovní ruch. Absencí fanoušků na stadionech přišly sportovní kluby v roce 2020 o jeden z nejvíce důležitých zdrojů svých příjmů ze vstupného.

Fanoušci se vlivem epidemiologických opatření nemohli účastnit ani zahraničních výjezdů, v jejichž rámci v minulosti často využívali ubytovacích, stravovacích a dopravních služeb. Kulturně vzdělávací typ cestovní ruchu utrpěl, když byla vlivem epidemiologických opatření uzavřena divadla, muzea či galerie.

Lze konstatovat, že v roce 2020 se ve vybraných zemích dařilo cestovnímu ruchu tak dobře, jak dobře se aktuálně dařilo zemím zvládat epidemiologickou situaci. Je potřeba si uvědomit, že epidemiologická opatření omezující mobilitu jedné země negativně ovlivňují cestovní ruch dalších zemí. Pandemie koronaviru v některých okamžicích cestovní ruch zastavila. Příkladem může být dubnový pokles počtu hostů v ubytovacích zařízeních v ČR o 98,8 %, nebo dubnový pokles počtu komerčních letů na letištích EU o 91,2 %. Jak ukazuje tabulka 6, všechna největší letiště ve vybraných zemích zaznamenala výrazný meziroční pokles počtu odbavených cestujících.

Tab. 6: Porovnání počtu cestujících a meziroční změny počtu cestujících na největších letištích ve vybraných členských zemích

Odbavení cestujících 2020 v milionech			Meziroční změna 2019/20		
Letiště Praha	Letiště Bratislava	Letiště Vídeň	Letiště Praha	Letiště Bratislava	Letiště Vídeň
3,7	0,41	7,8	-79,00%	-82,00%	-75,30%

Zdroj: vlastní zpracování, 2021

Útlum cestovního ruchu v roce 2020 způsobil negativní ekonomické dopady. Byl zaznamenán výrazný pokles tržeb podniků cestovního ruchu, jako jsou např. ubytovací zařízení, stravovací služby, lyžařská střediska nebo cestovní kanceláře. Pokles příjmů těchto podniků ovlivnil jejich investiční činnost, jelikož podniky si nemohly v těžké situaci dovolit nové investice do rozšiřování svého podnikání.

Vlivem pandemie bylo v celé EU ohroženo až 120 milionů pracovních míst spojených s cestovním ruchem. Snižovat počty svých zaměstnanců mnohdy musely např. ubytovací zařízení, stravovací služby či letecké společnosti. Mnoho propuštěných lidí se vydalo cestou rekvalifikace. Nové uplatnění tito lidé následně našli v jiném oboru.

Pokles úrovně cestovního ruchu ovlivnil negativně také příjmy platební bilance států a příjmy státního rozpočtu. Další kapitola této práce se zaměřuje na ekonomická opatření EU a vybraných členských zemí. Ta měla za úkol minimalizovat ekonomické dopady pandemie, a to nejen v odvětví cestovního ruchu.

6 Ekonomická opatření na podporu cestovního ruchu v EU a ve vybraných členských zemích

Ekonomická opatření na podporu cestovního ruchu byla velmi důležitá pro udržení úrovně tohoto odvětví. Podpora umožňuje podnikům cestovního ruchu udržet co nejvyšší počty zaměstnanců nebo umožňuje podnikům nadále provozovat svou činnost. Podpora cestovního ruchu může mít podobu finanční, ale také může být v podobě marketingových aktivit. V následujících podkapitolách jsou uvedena ekonomická opatření na podporu nejen cestovního ruchu v EU a ve vybraných členských zemích.

6.1 Ekonomická opatření EU

EU podnikla určitá opatření na pomoc oživení cestovního ruchu v Evropě. Evropa je přední světovou turistickou destinací. Některé ekonomiky členských zemí jsou na odvětví cestovního ruchu vysoce závislé. Z členských zemí EU má odvětví cestovního ruchu vysoký podíl na HDP např. v Chorvatsku, na Kypru a v Řecku. Odvětví cestovního ruchu je důležitou součástí hospodářství EU a představuje 10 % jejího HDP. Také proto podnikla EU opatření k oživení tohoto odvětví. (Evropský parlament, 2021b)

Pro subjekty působící v cestovním ruchu přijala EU vícero opatření, která mají sloužit na podporu zaměstnanosti v sektoru cestovního ruchu. Jde např. o podporu likvidity a jiné podpůrné nástroje. Dne 13. 5. 2020 zveřejnila Evropská komise balíček s pokyny a doporučeními pro cestovní ruch s cílem pomoci zemím EU, včetně celkové strategie, jak cestovní ruch oživit. Balíček opatření v oblasti cestovního ruchu a dopravy má pomoci členským státům postupně rušit cestovní omezení a obnovit provoz podniků působících v cestovním ruchu. (Evropská komise, 2020a)

Balíček Evropské komise (2020a) zahrnuje:

- Strategii pro oživení cestovního ruchu v roce 2020 a v následujících letech.
- Společný postup při obnově svobody pohybu a rušení omezení na hranicích.
- Podporu obnovení dopravy při zajištění bezpečnosti cestujících a personálu.
- Doporučení, jehož cílem je učinit z cestovních poukazů atraktivní alternativu k vrácení hotovosti spotřebitelům.
- Kritéria pro bezpečné a postupné obnovení činností v oblasti cestovního ruchu a pro vypracování zdravotních protokolů pro ubytovací a stravovací zařízení.

Evropská komise dále zřídila nástroj ke zmírnění rizika nezaměstnanosti v hodnotě až 100 miliard € pod názvem **SURE**. Tento nový nástroj schválený Radou EU 19. 5. 2020 umožnil poskytnutí úvěrů zemím, které potřebují finanční prostředky k zajištění příjmů pro pracovníky. Podniky tak byly schopné udržet své zaměstnance a vyplácet mzdu. Lidé tak mohli nadále platit nájemné, účty a nakupovat potraviny a rovněž se tím zajistila tolik potřebná stabilita hospodářství. (Evropská komise, 2020b)

Podle zpráv Evropské komise (2021), využila poprvé nástroje **SURE** dne 16. 3. 2021 také ČR. EU vyplatila ČR platbu na podporu zaměstnanosti v mimořádných situacích ve výši 1 miliardy €. Celkově by měla ČR v rámci programu čerpat 2 miliardy €. Situaci okomentovala také předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová: „*Dnešní pátá platba je pro sedm dotčených zemí EU skvělou zprávou, zejména pro Česko, které dostává podporu z nástroje SURE poprvé. Přispěje k ochraně pracovních míst našich občanů a k podpoře podniků v celé Unii. Všichni společně tuto situaci zvládneme.*“

Obr. 17: Využití nástroje SURE členskými zeměmi EU

Zdroj: Evropská komise (n.d.b)

Podpora cestovního ruchu v EU bude také součástí širších opatření EU, která zahrnují významné změny ve financování EU v období 2021-2027. Rada EU a Evropský parlament schválily pro období od roku 2021 zavedení nového finančního nástroje v EU s názvem Next Generation EU [NGEU]. Tento finanční nástroj je určený pro zmírnění následků pandemie koronaviru v členských zemích EU. Bude zahrnovat finanční zdroje ve výši 750 miliard €, které Evropská komise získá emisí dluhopisů na finančních trzích, což povede k významnému zvýšení fiskální kapacity EU (Zahradník, 2020). Aby členské státy EU mohly využívat finanční zdroje z NGEU, musí Evropské komisi předložit Národní plán obnovy a odolnosti. Tyto dokumenty by se měly v Evropské unii projednávat na jaře 2021. V době psaní této práce není stanoveno, kolik finančních zdrojů z NGEU bude možné využít na podporu cestovního ruchu.

6.2 Ekonomická opatření České republiky

Již začátkem března roku 2020 připravila vláda ČR první ekonomická opatření na podporu podnikatelů, živnostníků a zaměstnanců. Později připravené byly také sektorově zaměřené dotační programy, jako např. COVID-Lázně či COVID-Ubytování.

Program **Antivirus** byl vytvořen k podpoře zaměstnanosti a kompenzaci mzdových nákladů, stejně jako náhrad mezd, které musí být vyplaceny zaměstnancům po dobu překážek v práci souvisejících s karanténou či mimořádnými opatřeními kvůli šíření pandemie. Toto ekonomické opatření pomáhá firmám překonat pandemii bez nutnosti propouštění vlastních zaměstnanců. (Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2021)

V cestovním ruchu využívalo programu Antivirus např. Letiště Karlovy Vary. Karlovarské letiště zaznamenalo v roce 2020 hospodářský výsledek na úrovni ztráty 19 milionů Kč. Meziročně se výsledek hospodaření letiště zhoršil o 1,2 milionu Kč. Relativně nízký rozdíl přisuzuje Letiště Karlovy Vary využívání podpůrných programů Antivirus, zejména využití programu Antivirus B. (Letiště Karlovy Vary s.r.o., 2021)

Cílem dotačního programu **COVID-Lázně** je podpora lázeňského cestovního ruchu prostřednictvím voucherů, kterými stát přispívá lázním na pobyt jejich klientů. Snahou je nahradit českým lázním zahraniční hosty a motivovat k pobytu tuzemské turisty. Všichni lidé starší 18 let, kteří platí zdravotní pojištění, mají při splnění podmínek nárok na slevu až 4.000 Kč na pobyt ve vybraných lázních. (ČSOB, 2020)

Cílem dotačního programu **COVID-Ubytování** je posílení likvidity, zachování provozu ubytovacích zařízení a udržení pracovních míst v tomto odvětví. Stát ubytovacím zařízením přispívá částkou 100 až 330 Kč v závislosti na kategorii a třídě ubytovacího zařízení za pokoj a za noc, kdy byla ubytovací zařízení vinou epidemických opatření uzavřena (Czech Trade, 2020a). Podobné podpory se dostalo také zájezdovým dopravcům, kteří dostávali tzv. "**seďáčkonné**", kde se výše podpory odvíjela na základě počtu sedaček v dopravních prostředcích.

Dotační program **COVID-Podpora cestovního ruchu** je zaměřen na podporu cestovních kanceláří, cestovních agentur a průvodců. Dotace pro cestovní kanceláře činily nejvýše 2,5 % z plánovaných tržeb z prodeje zájezdů a služeb za rok 2020. Cestovní agentury měly nárok na 500 Kč za zrušený zájezd či lázeňský pobyt. Průvodci mohli žádat o dotaci až 50 000 Kč. (Czech Trade, 2020b; MMR, 2021)

Cestovní ruch byl v ČR podpořen také prostřednictvím marketingových aktivit. Jednou z takových aktivit byl projekt na podporu cestovního ruchu v Praze pod názvem "V Praze jako doma". Cílem projektu bylo podpořit cestovní ruch v hlavním městě ČR a zatraaktivnit město jako vhodnou destinaci k pobytu. K tomu sloužil benefiční bodový systém, který návštěvníkům Prahy umožnil uplatnit body za volný vstup do vybraných památek, muzeí a galerií. (Prague Convention Bureau, 2020)

Tab. 7: Porovnání počtu domácích turistů v Praze v letním období 2019-2020

Domácí turisté v Praze	Červenec	Srpen
2019	97 726	100 827
2020	110 835	121 042
Meziroční změna	+13,41 %	+20,05 %

Zdroj: ČSÚ (2021g), zpracováno autorem

Jak ukazuje tabulka 7, počty domácích turistů se v Praze v červenci a v srpnu meziročně zvýšily. Zásahu na vyšším počtu domácích turistů měla příznivá epidemiologická situace, která nevyžadovala striktní epidemiologická opatření. Dle názoru autora se na vyšším počtu domácích turistů v Praze podílela také kampaň na podporu cestovního ruchu – V Praze jako doma. Tato kampaň byla silně propagována např. prostřednictvím televizních reklam a dostala se do širšího povědomí veřejnosti. Autor se navíc domnívá, že nabídka volných vstupů prostřednictvím benefičního bodového systému byla pro návštěvníky silným motivačním prvkem k pobytu ve městě.

Projekty na podporu cestovního ruchu zřídila i další města v ČR, jako např. Olomouc a Znojmo. V Karlových Varech město schválilo program na podporu cestovního ruchu a lázeňství. Součástí programu byl projekt pobytových poukazů "Vary°Voucher". Město na jednotlivé aktivity vyčlenilo 50 milionů Kč, z čehož 10 milionů Kč směřovalo na podporu slevových voucherů. ("Karlovy Vary dají 50 milionů", 2020)

Dalším aktivitou na podporu cestovního ruchu v ČR je projekt "Podporuj Česko". Projekt nabízí poskytovatelům např. ubytovacích služeb a zážitků registraci na webových stránkách, kde mohou subjekty nabídnout své služby klientům. Inzerované nabídky jsou často doplněné o příběhy subjektů, ve kterých popisují své potíže způsobené pandemií koronaviru. (Česká unie cestovního ruchu, n.d.)

6.3 Ekonomická opatření Slovenska

Ve snaze zmírnit hospodářské dopady pandemie na cestovní ruch začalo Slovensko přijímat ekonomická opatření, která měla posilnit udržitelnost tohoto odvětví. Cílem podpory bylo pokrytí části fixních nákladů, které oprávnění žadatelé museli vynaložit v době jejich nuceného uzavření z důvodu vládních opatření. (MINDOP, n.d.)

První významná pomoc ze strany slovenské vlády přišla v podobě balíku **první pomoci**. Účelem balíku bylo zmírnit ekonomické dopady pandemie a pomoci zejména k udržení pracovních míst, včetně pracovních míst v odvětví cestovního ruchu. Subjekty z ubytovacích a stravovacích služeb zastávaly 5,7% podíl ze všech podporovaných subjektů. (Slovak Business Agency, 2020)

Podpora cestovního ruchu je na Slovensku v gesci MINDOP, které na podporu odvětví v období 2020-2022 vyčlenilo původní rozpočet 100 milionů € s plánovaným čerpáním 80 milionů € do konce roku 2021 (MINDOP, n.d.). Velikost původního rozpočtu se mnohým zdála nedostatečná. „*Propad tržeb v tomto sektoru je tak výrazný, že vyčleněných sto milionů eur pokryje pokles výpadku fixních nákladů pouze za minulý rok,*“ uvedl ministr MINDOP ("Cestovní ruch sa prepadol", 2021). Rozpočet na podporu slovenského cestovního ruchu byl následně navýšen na 120 milionů €. O podporu mohou žádat všechny subjekty působící v cestovního ruchu, jejichž čistý obrát poklesl vinou vládních opatření minimálně o 40 %. Maximální výše podpory jedinému podniku nesmí přesáhnout 200 000 € (MINDOP, n.d.).

Jak ukazuje tabulka 8, ke dni 29. 4. 2021 bylo MINDOP přijato celkem 6 112 žádostí. Přijato tak bylo 94,1 % z celkového počtu subjekty podaných žádostí, mezi které bylo již rozděleno více než 55 milionů €. Do konce roku 2021 by mělo být vyčerpáno zmíněných 80 milionů €.

Tab. 8: Aktuální počet žádostí a vyplacená výše podpory ke dni 29. 4. 2021

Počet přijatých žádostí	6 112
Počet zamítnutých žádostí	381
Počet vyřizovaných žádostí	337
VYPLACENO	55 391 198 €

Zdroj: MINDOP (2021), zpracováno autorem

6.4 Ekonomická opatření Rakouska

Rakousko připravilo v průběhu pandemie vícero opatření na podporu cestovního ruchu. Cílem opatření bylo podpořit odvětví ve složité situaci a udržet likviditu společností, a to i přes vysoký propad tržeb v odvětví. V této podkapitole jsou charakterizována vybraná ekonomická opatření na podporu cestovního ruchu v Rakousku.

Ausfallbonus (storno bonus) je ekonomické opatření, které pomáhá subjektům cestovního ruchu, jejichž podnikání je závislé na turistech. O podporu z dotačního programu smějí žádat všechny subjekty v odvětví, jejichž ztráty z prodeje činí v kalendářním měsíci aspoň 40 %. Žádat lze o kompenzaci ztrát z prodeje až do výše 30 %, avšak do maximální výše 60 000 €. Dotačního programu využívají např. rakouské cestovní kanceláře. (Bundesministerium, n.d.a)

Wirtepaket (balíček hostinců) je určen na podporu rakouských stravovacích služeb. Obsahuje daňové a byrokratické úlevy. Tento dotační program dočasně snižuje pro stravovací služby daň z prodeje potravin a nápojů na 5 %. (Bundesministerium, n.d.c)

Náhrada příjmů pro podniky nepřímo ovlivněné pandemií je určena pro subjekty, jejichž provoz byl ovlivněn poklesem úrovně cestovního ruchu. Jedná se např. o dodavatele hotelů a jiné poskytovatele služeb, jako jsou čistírny. Subjekty mohou o podporu z programu žádat v případě, že prokáží pokles tržeb ve sledovaném období minimálně o 40 % ve srovnání s předchozím rokem. (Bundesministerium, n.d.b)

Rakouské společnosti provozující svou činnost v odvětví cestovního ruchu dosáhly i na další ekonomická zvýhodnění (Bundesministerium, 2021):

- Rakouská vláda dočasně snížila daň za ubytovací služby na 5 %.
- Vídeň podpořila stravovací služby tím, že poskytla domácnostem 50 € na útratu ve vídeňských stravovacích zařízeních.
- Podniky stravovacích služeb mohly žádat o dotaci na renovaci svých venkovních prostor, jako jsou např. venkovní terasy. Podniky mohly žádat o 20 % ze svých vynaložených finančních prostředků.
- Podniky cestovního ruchu mohly žádat o odklady daňových splátek.
- Rakouská vláda podpořila investiční činnost podniků v cestovním ruchu prostřednictvím investičních prémie. Základní prémie činila 7 % z hodnoty investice. Investice do digitalizace a ekologizace vynesly podniku prémie 14 %.

Některá opatření na podporu cestovního ruchu byla v Rakousku přijímána na úrovni spolkových zemí. Níže jsou vybraná opatření spolkových zemí charakterizována.

Hlavní město Rakouska zřídilo tzv. **Vienna City Card Experience Edition**. Jedná se o digitální kartu v ceně 25 €, která držitelům nabízí spoustu jedinečných a exkluzivních zážitků s pohledem do zákulisí. Vídeňští hosté a obyvatelé města mohou po celý rok využívat prohlídek s průvodci a návštěvy workshopů s jednorázovou slevou 20 %. Do spolupráce se zapojila většina tamějších restaurací a kaváren, které rovněž nabízejí jednorázové slevy 20 %. (Vienna Tourism, n.d.)

Spolková země **Burgenland** podpořila místní ubytovací zařízení. Jakmile budou moci tamější hromadná ubytovací zařízení znovu otevřít, budou moci platící hosté požádat o příspěvek na pobyt až 75 € na osobu. Podmínkou je, že turista stráví v ubytovacím zařízení nejméně 3 noci. (Burgenland, 2021)

Pokud budou moci v blízké budoucnosti podniky opět otevřít, bude pravděpodobně nutné prokázat se negativním testem či očkovacím průkazem. Spolková země **Korutany** vyvinula k této příležitosti vlastní mobilní aplikaci, ve které mohou hosté a zákazníci zaznamenávat důkazy o svém očkování či negativním testování. Jedná se o pohodlnou metodu, jak předložit potřebné náležitosti. (Kärnten Werbung, 2021)

6.5 Dílčí závěr

Dle názoru autora byla ekonomická reakce EU, navzdory neojedinělé kritice, velmi pohotová. Zásadní ekonomické opatření schválila Evropská rada v květnu 2020, když odsouhlasila vznik nástroje SURE ke zmírnění rizika nezaměstnanosti. Ze tří vybraných členských zemí využilo výhodných půjček z nástroje SURE ke dni 16. 3. 2021 Slovensko a ČR, která získané finanční prostředky využila na program Antivirus k podpoře zaměstnanosti.

Další významnou ekonomickou reakcí EU je zřízení nového finančního nástroje NGEU, na který EU získá finanční zdroje emisí dluhopisů na finančních trzích. Tento nástroj zhodnotil na semináři Fakulty ekonomické v Plzni 22. 4. 2021 významný český ekonom Petr Zahradník: *„Přál bych si, aby NGEU nebyl pouze jednorázovým a krizovým nástrojem, který má řešit ten jediný důvod, kterým je pandemická krize. Ale že si v tom způsobu, jak z hlediska obstarávání zdrojů prostřednictvím emisí speciálních dluhopisů, tak i z hlediska formy jejich splácení, dokážu představit, že se tímto směrem bude vyvíjet i ten hlavní proud evropských financí, a to je víceletý finanční rámec.“*

V březnu 2021 se na úrovni EU začalo projednávat zavedení tzv. covid pasu, který by měl očkovaným umožnit cestování po EU. To by významně podpořilo subjekty působící v oblasti cestovního ruchu ("Evropská komise představila covid pas", 2021). V době psaní bakalářské práce byl covid pas schválen Evropským parlamentem.

Dle názoru autora je covid pas výbornou příležitostí, jak částečně oživit v členských zemích EU příjezdový cestovní ruch. Bude však velmi záležet na rychlosti, kterou se podaří členským zemím proočkovat obyvatelstvo. Vyšší míra proočkování by umožňovala vystavit covid pas více lidem, čímž by se možnost zahraničního cestování otevřela pro více potenciálních turistů.

Vybrané členské země podpořily prostřednictvím ekonomických opatření cestovní ruch. ČR zvolila model sektorově zaměřených dotačních programů, jako např. COVID Lázně. Vydařily se marketingové aktivity na podporu turismu, jako např. "V Praze jako doma". Slovensko sestavilo na podporu podniků v cestovním ruchu pro období 2020 až 2022 rozpočet ve výši 120 milionů €, na pokrytí části fixních nákladů. V Rakousku byly podniky v odvětví podpořeny daňovými a byrokratickými úlevami. Některá opatření byla v Rakousku přijímána na úrovni spolkových zemí.

Závěr

Primárním cílem této bakalářské práce je charakteristika dopadů pandemie koronaviru na cestovní ruch v Evropské unii a ve vybraných členských zemích v roce 2020. Dílčím cílem práce je charakterizovat a shrnout ekonomická opatření Evropské unie a tří vybraných členských zemí. Dalším dílčím cílem je popsat a zhodnotit dosavadní průběh pandemie koronaviru a reakci Evropské unie a vybraných členských zemí na epidemiologickou situaci.

První reakce Evropské unie a tří vybraných zemí na novou nákazu byly zaznamenány na začátku roku 2020. S cílem zpomalit šíření nemoci COVID-19 a ochránit zdraví občanů zaváděly vlády členských zemí Evropské unie v průběhu roku 2020 epidemiologická opatření. V některých zemích došlo k tzv. lockdownu, při němž země uzavřely své hranice. Tím došlo k výraznému poklesu mobility občanů. Reakce vybraných členských zemí byly v lecčem podobné a země vždy reagovaly na základě aktuální epidemiologické situace. Některá opatření vybraných zemí byla ovšem výjimečná, jako celoplošné testování na Slovensku, aplikace eRouška v České republice nebo Semafor Corona v Rakousku. Byla to ovšem epidemiologická opatření, která měla ekonomické dopady na téměř všechna hospodářská odvětví.

Odvětví cestovního ruchu je jedním z nejvíce postižených hospodářských oborů. Ze statistických dat obsažených v praktické části bakalářské práce vyplynulo, že cestovní ruch ve vybraných členských zemích přišel v roce 2020 přibližně o polovinu turistů. Ze tří vybraných zemí byl nejvyšší meziroční pokles hostů v hromadných ubytovacích zařízeních zaznamenán v České republice (-50,7 %). Rok 2020 zachránila z pohledu cestovního ruchu letní turistická sezona, kdy byla ve vybraných členských zemích příznivá epidemiologická situace, která umožňovala cestovat téměř bez omezení. Meziročně ve vybraných zemích poklesl především počet zahraničních turistů. Rakouských hromadných ubytovacích zařízení využilo meziročně o 21 milionů méně hostů z řad nerezidentů. Poklesem příjezdového cestovního ruchu byly poznamenány nejvíce země, které jsou na něm závislé. Propad úrovně cestovního ruchu způsobil ekonomické potíže téměř všem podnikům působícím v tomto odvětví.

Ve snaze minimalizovat ekonomické dopady, zavedla Evropská unie a vybrané členské země ekonomická opatření. Ta byla velmi důležitá pro udržení úrovně odvětví cestovního ruchu. Podpora umožňovala podnikům udržet maximální počty zaměstnanců nebo umožňovala podnikům nadále provozovat svou podnikatelskou činnost. Na podporu zmírnění rizika nezaměstnanosti zřídila EU nástroj SURE. Tento nástroj umožnil poskytnutí výhodných úvěrů zemím, které potřebovaly finanční prostředky k zajištění příjmů pro pracovníky. Nástroje využilo také Slovensko a ČR, která získané finanční prostředky využila na program Antivirus k podpoře zaměstnanosti.

Ani v roce 2021 nelze očekávat návrat cestovního ruchu na úroveň, které odvětví dosahovalo v roce 2019 před koronavirovou pandemií. Kdy začne cestovní ruch v Evropě opět vzkvétat, záleží především na epidemiologické situaci na kontinentu, ale i na epidemiologické situaci ve zbytku světa. Velkou hrozbou pro cestovní ruch jsou stále nové mutace koronaviru, které se i přes epidemiologická opatření rychle šíří globalizovaným světem.

Nadějí v řešení pandemie koronaviru je vakcinace obyvatelstva. Vakcinace slibuje zpomalení šíření viru a také kontrolu nad samotným onemocněním. Pro očkované osoby chystá Evropská unie tzv. covid pas, který očkovanému jedinci zajistí možnost volného cestování v rámci členských zemí Evropské unie. Přesto nelze očekávat, že by počty zahraničních turistů výrazně překonaly počty z roku 2020. Hlavním důvodem je zatím nízká proočkovanost obyvatelstva v členských zemích a také skutečnost, že nemalá část obyvatelstva očkování odmítá. Proto lze očekávat, že i v roce 2021 budou česká hromadná ubytovací zařízení hostit zejména domácí turisty.

Bude nejspíše trvat roky, než cestovní ruch dosáhne původní úrovně, které odvětví dosahovalo v roce 2019. Do té doby bude potřeba, aby i nadále fungovala ekonomická opatření. Prvním a zásadním krokem k úspěšnému restartu je dostat pandemii koronaviru pevně pod kontrolu. Do té doby neexistuje jistota zaručující tolik potřebnou stabilitu v tomto odvětví.

Seznam použitých zdrojů

- Airport Bratislava, a.s. (2021). *Letisko M. R. Štefánika vybavilo vlani 405-tisíc cestujúcich*. Dostupné 15. 4. 2021 z <https://www.bts.aero/o-letisku/press/tlacove-spravy/letisko-m-r-stefanika-vybavilo-vlani-405-tisic-cestujucich/>
- Avrămescu, T. C. (2020). Assessments on the Effects of the Coronavirus Pandemic on the Economies of the Central and South-East European Union Countries. *Ovidius University Annals: Economic Sciences Series*. XX(1),105-112.
- Bartoniček, Valášek, Chripák, Švec & Klézl (2021). Anatomie selhání: Váhaní a zmatek. Proč je Česko po roce pandemie v největší krizi. *Aktuálně. Economia, a.s.* Dostupné 3. 3. 2021 z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/casova-osa-covid/r~fd4c3f7e0ec511eb9d470cc47ab5f122/>
- Bratislava Tourist Board (2019). *Štatistické ukazatele za rok 2018*. Dostupné 26. 3. 2021 z <https://www.visitbratislava.com/wp-content/uploads/2019/04/statistika-2018.pdf>
- Bundesministerium (2021). *Massnahmenpaket für den Tourismus*. Dostupné 3. 5. 2021 z <https://www.bmlrt.gv.at/tourismus/corona-tourismus/corona-ma%C3%9Fnahmenpaket.html>
- Bundesministerium (n.d.a). *Informationen zum Ausfallbonus*. Dostupné 3. 5. 2021 z <https://www.bmf.gv.at/public/top-themen/ausfallsbonus.html#allgemeines>
- Bundesministerium (n.d.b). *Umsatzersatz für indirekt betroffene Unternehmen*. Dostupné 3. 5. 2021 z <https://www.bmf.gv.at/public/top-themen/umsatzersatz-indirekt-betroffene.html>
- Bundesministerium (n.d.c). *Das Corona-Hilfspaket*. Dostupné 3. 5. 2021 z <https://www.bmf.gv.at/public/top-themen/corona-hilfspaket-faq.html#Wirtshaus-Paket>
- Burgenland (2021). *Winter Bonusticket bis 5. April*. Dostupné 29. 4. 2021 z https://www.burgenland.info/b2b/artikel-detail?dcid=da714183-ac84-42d3-a652-6cbd5c66418e&no_cache=1
- Cestovný ruch sa prepadol o polovicu. Zachraní domáce hotely leto? (2021). *Our Media SR, a.s. Pravda*. Dostupné 20. 4. 2021 z <https://ekonomika.pravda.sk/ludia/clanok/579298-cestovny-ruch-sa-prepadol-o-polovicu-zachrani-domace-hotely-leto/>
- Coronavirus and Spanish flu: economic lessons. (2020). *The Conversation UK*. Dostupné 1. 2. 2021 z <https://theconversation.com/coronavirus-and-spanish-flu-economic-lessons-to-learn-from-the-last-truly-global-pandemic-133176>
- Czech Tourism (2020). *Návštěvnost turistických cílů 2019*. Dostupné 5. 3. 2021 z https://www.ccrjm.cz/wp-content/uploads/2020/05/CzT_Report_navstevnost2019_0400_20_CZ_XX_bez-barier.pdf
- Czech Tourism (2021). *Nové: aktualizovaná analýza Dopady COVID 2020 a predikce roku 2021*. Dostupné 20. 3. 2021 z <https://tourdata.cz/dopady-covid/aktualizovana-analyza-dopady-covid-2020-a-predikce-roku-2021/>

Czech Trade (2020a). *BusinessInfo. Oficiální portál pro podnikání a export*. Dostupné 30. 4. 2021 z <https://www.businessinfo.cz/clanky/covid-ubytovani-stat-spustil-dotacni-program-pro-provozovatele-ubytovacich-zarizeni/>

Czech Trade (2020b). *BusinessInfo. Oficiální portál pro podnikání a export*. Dostupné 12. 4. 2021 z <https://www.businessinfo.cz/clanky/byly-zverejneny-podminky-dotaci-covid-podpora-cestovniho-ruchu/>

Czech Trade (2021). *BusinessInfo. Oficiální portál pro podnikání a export*. Dostupné 28. 4. 2021 z <https://www.businessinfo.cz/clanky/obchod-pohostinstvi-ubytovani-statisticky-prehled/>

Česká národní banka (2020). *Zpráva o vývoji platební bilance 2019*. Dostupné 7. 3. 2021 z https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/menova-politika/.galleries/zpravy-o-vyvoji-platebni-bilance/zprava_o_vyvoji_platebni_bilance_2019.pdf

Česká národní banka (2021). *Čtvrtletní platební bilance 2021*. Dostupné 15. 4. 2021 z https://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/platebni_bilance_q/bop_q_czk.htm

Česká unie cestovního ruchu (n.d). *O projektu Podporuj Česko*. Dostupné 28. 4. 2021 z <https://www.podporujcesko.cz/o-projektu#oprojektu>

Český statistický úřad (2019). *Ekonomický význam cestovního ruchu*. Dostupné 5. 3. 2021 z <https://www.czso.cz/csu/czso/ekonomicky-vyznam-cestovniho-ruchu>

Český statistický úřad (2021a). Veřejná databáze. *Hosté a přenocování v lázeňských zařízeních*. Dostupné 25. 3. 2021 z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU05&z=T>

Český statistický úřad (2021b). Veřejná databáze. *Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních*. Dostupné 25. 3. 2021 z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=1330&katalog=31743&pvo=CRU03&pvo=CRU03&str=v282>

Český statistický úřad (2021c). Veřejná databáze. *Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních*. Dostupné 25. 3. 2021 z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=31743&pvo=CRU03-M&str=v282>

Český statistický úřad (2021d). Veřejná databáze. *Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních podle zemí*. Dostupné 25. 3. 2021 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=1006&katalog=31743&pvo=CRU04&pvo=CRU04&str=v219&c=v3~8_RP2020

Český statistický úřad (2021e). Veřejná databáze. *Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních – Hlavní město Praha*. Dostupné 25. 3. 2021 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=1330&katalog=31743&pvo=CRU03&pvo=CRU03&str=v285&u=v285_VUZEMI_100_3018

Český statistický úřad (2021f). Veřejná databáze. *Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních – Karlovarský kraj*. Dostupné 25. 3. 2021 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=1330&katalog=31743&pvo=CRU03&pvo=CRU03&str=v285&u=v285_VUZEMI_100_3051

Český statistický úřad (2021g). Veřejná databáze. *Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních – Hlavní město Praha*. Dostupné 28. 4. 2021 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU03-M&z=T&f=TABULKA&katalog=31743&str=v285&u=v285_VUZEMI_100_3018

Český statistický úřad (n.d.). *Základní pojmy a definice*. Dostupné 1. 3. 2021 z <https://www.czso.cz/documents/10180/20557193/921108m.pdf/b6571837-6a2e-4138-912c-59da6de43de4?version=1.0>

ČSA nahlásily propouštění všech svých 430 zaměstnanců. (2021). *Seznam. Seznam Zprávy*. Dostupné 20. 4. 2020 z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/csa-oznamily-uradu-prace-propousteni-az-vsech-430-zamestnancu-143949>

ČSOB (2020). *Podpora podnikatelů v rámci tuzemského cestovního ruchu*. Dostupné 20. 4. 2021 z <https://www.pruvodcepodnikanim.cz/clanek/podpora-tuzemskeho-cestovniho-ruchu/>

ČTK (2020). *Od čtvrtka bude na Slovensku kvůli koronaviru platit nouzový stav*. Dostupné 3. 3. 2021 z <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/od-ctvrtka-bude-na-slovensku-kvuli-koronaviru-platit-nouzovy-stav/1939290>

Deloitte (2020). *Pandemie v novodobé historii. Křehkost prosperity: Pandemie v dějinách a jejich hospodářské následky*. Dostupné 26. 2. 2021 z <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/covid-19/Krehkost-prosperity-pandemie-v-dejinach-a-jejich-hospodarske-nasledky.pdf>

Die Tourismus-Wintersaison in Österreich war ein Totalausfall. (2021). *Der Standard*. Dostupné 18. 4. 2021 z <https://www.derstandard.de/story/2000125760999/die-tourismus-wintersaison-in-oesterreich-war-ein-totalausfall>

Drobná, D., & Morávková, E. (2010). *Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost*. (2. vyd). Praha: Fortuna.

Europe now epicentre of the pandemic, says WHO. (2020). *BBC. BBC News*. Dostupné 29. 3. 2021 z <https://www.bbc.com/news/world-europe-51876784>

Eurostat (2021a). *EU tourism halved in 2020*. Dostupné 10. 4. 2021 z <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210315-2>

Eurostat (2021b). *Number of flights*. Dostupné 10. 4. 2021 z <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/recovery-dashboard/>

Evropská komise (2020a). *Cestovní ruch a doprava: pokyny Komise, jak bezpečným způsobem znovu začít cestovat a jak oživit cestovní ruch v Evropě v roce 2020 a v dalších letech*. Dostupné 30. 4. 2021 z https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_854

Evropská komise (2020b). *Komise mobilizuje veškeré zdroje k ochraně životů a živobytí*. Dostupné 30. 4. 2021 z https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_582

Evropská komise (2021). *Zastoupení v České republice. Komise vyplatila ČR první miliardu eur z nástroje SURE*. Dostupné 30. 4. 2021 z https://ec.europa.eu/czech-republic/news/210316_sure_nastroj_cs

Evropská komise (n.d.a). *Opatření v reakci na koronavirus*. Dostupné 30. 4. 2021 z https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response_cs

Evropská komise (n.d.b). *Evropský nástroj pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci (SURE)*. Dostupné 30. 4. 2021 z https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/financial-assistance-eu/funding-mechanisms-and-facilities/sure_cs

Evropská komise představila covid pas, umožní snadnější cestování. (2021). *Česká televize. ČT24*. Dostupné 30. 4. 2021 z <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3284850-evropska-komsie-predstavila-covid-pas-umozni-snadnejsi-cestovani>

Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (2021). *Situation updates*. Dostupné 23. 2. 2021 z <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19>

Evropský parlament (2020a). *Časová osa: EU proti koronaviru*. Dostupné 20. 3. 2020 z <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20200424STO77802/casova-osa-eu-proti-koronaviru>

Evropský parlament (2020b). *Cestovní ruch*. Dostupné 27. 3. 2021 z <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/126/tourism>

Evropský parlament (2020c). *Covid-19: EU support for the tourism industry*. Dostupné 3. 4. 2021 z <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20200429STO78175/covid-19-eu-support-for-the-tourism-industry>

Flégr: Návrat drastických opatření a 2000 nakažených denně. (2020). *Czech News Center. Reflex*. Dostupné 15. 3. 2021 z <https://www.youtube.com/watch?v=60kuUDoz7LI>

France confirms first three cases of Wuhan coronavirus in Europe. (2020). *France 24*. Dostupné z <https://www.france24.com/en/20200124-france-confirms-first-two-cases-of-wuhan-coronavirus-china-bordeaux-paris>

Geerts, W. (2018). *Top 100 City Destinations 2018. Euromonitor International*. Dostupné 20. 3. 2020 z https://go.euromonitor.com/rs/805-KOK-719/images/wpTop100CitiesEN_Final.pdf?mkt_tok=ODA1LUtPSy03MTkAAAF7sjF-433vAeifxdCRK6xktE6s25K5_bO5xkkB8Zo4P5Ok6G99DWDCz-X0Li7TMc0sy7Hrs664jit_cIXGVcKTMsmZz5bPXY7j1dHBSbl85gH6dTk

Hesková, M. (2011). *Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna.

Horáček (2021). *Lepší zavřít než se trápit. Exkluzivní data, jak covid zdecimoval restaurace. Seznam.cz*. Dostupné 28. 4. 2021 z <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/covid-vysal-z-restauraci-103-miliard-korun-nekterym-se-nevyplati-ani-okenko-151204>

Hospodářská a sociální rada (2009). *Dopady pandemií na světové hospodářství*. Dostupné 1. 2. 2021 z <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Dopady-pandemi%C3%AD-na-sv%C4%9Btov%C3%A9-hospod%C3%A1%C5%99stv%C3%AD-ECOSOC1.pdf>

- Indrová, J., Jarolímková, L., Királová, A., Mlejnková, L., Petru, Z., & Štěpanovská, R. (2008). *Cestovní ruch pro všechny*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.
- Indrová, J., Malá, V., Mlejnková, L., Netková, J., & Vaško, M. (2004). *Cestovní ruch I*. Praha: Oeconomica.
- Johns Hopkins University (2021a). *Johns Hopkins Medicine*. Dostupné 4. 2. 2021 z https://www.hopkinsmedicine.org/health/conditions-and-diseases/coronavirus?fbclid=IwAR2emJ9ECXs_DJ86aRX80c1JtDyLQ3NB1hGRjsPfNc_knR3IPf9LsC7ZaW_M
- Johns Hopkins University (2021b). *Johns Hopkins University & Medicine. COVID-19 Global map*. Dostupné 4. 2. 2021 z <https://coronavirus.jhu.edu/map.html>
- Karlovy Vary dají 50 milionů na restart lázeňství a cestovního ruchu ve městě. (2020). *Infocentrum města Karlovy Vary*. Dostupné 20. 4. 2021 z <https://www.karlovyvary.cz/cs/karlovy-vary-daji-50-milionu-na-restart-lazenstvi-cestovniho-ruchu-ve-meste>
- Kärnten Werbung (2021). *Kärnten digitaler Vorreiter beim Neustart der Wirtschaft*. Dostupné 4. 5. 2021 z <https://touris.kaernten.at/news-allgemein/698-kaernten-digitaler-vorreiter-beim-neustart-der-wirtschaft.html>
- Keisler, I., Lobotka, A., & Kotulková, L. (2020). *Covid-19: Přijatá opatření a náhrada újm*. Praha: Wolters Kluwer.
- Land Tirol (n.d.) *Turismus in Tirol*. Dostupné 1. 4. 2021 z <https://www.tirol.gv.at/statistik-budget/statistik/tourismus/>
- Legierská, Y. (2007). *Statistika v cestovním ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.
- Letiště Karlovy Vary s.r.o. (2021). *Letiště Karlovy Vary díky úsporám dopady pandemie. Za loňský rok nicméně očekává účetní ztrátu*. Dostupné 3. 5. 2021 z https://www.airport-k-vary.cz/cs/tiskove-zpravy/6-564-1-media_-letiste-karlovy-vary-snizilo-diky-usporam-dopady-pandemie-za-lonsky-rok-nicmene-ocekava-ucetni-ztratu.html?com=1#coms
- Letiště Praha, a.s. (2021). *Letiště Praha odbavilo za loňský rok téměř 3,7 milionu cestujících, na obnovení provozu v roce 2021 je připraveno*. Dostupné 5. 4. 2021 z <https://www.prg.aero/letiste-praha-odbavilo-za-lonsky-rok-temer-3-7-milionu-cestujících>
- MindBridge Consulting (2020). *Domácí cestovní ruch – léto 2020*. Dostupné 10. 3. 2021 z https://tourdata.cz/wp-content/uploads/2020/07/EI_DCR_let_2020.pdf
- MINI MED Studium (2021) *Coronavirus-Liveticker: Alle Entwicklungen*. Dostupné z <https://www.minimed.at/medizinische-themen/infektion-allergie/coronavirus-liveticker/>
- Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenské republiky (2019). *Návštevníci v ubytovacích zariadeniach CR na Slovensku za rok 2018*. Dostupné 25. 3. 2021 z <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/statistika/ubytovacia-statistika/2018>
- Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenské republiky (2021.). *Aktuální informace*. Dostupné 1. 5. 2021 z <https://www.mindop.sk/cestovnyruch/aktualne-informacie>

Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenské republiky (n.d.). *Schéma pomoci v cestovnom ruchu II. etapa*. Dostupné 3. 5. 2021 z <https://www.mindop.sk/cestovnyruch>

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky (2021). *Antivirus – podpora zaměstnanosti*. Dostupné 20. 3. 2021 z <https://www.mpsv.cz/antivirus>

Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky (2021). *COVID - Podpora cestovního ruchu*. Dostupné 6. 5. 2021 z <https://mmr.cz/cs/narodni-dotace/covid-podpora-cestovniho-ruchu>

Ministerstvo vnitra České republiky (2021a). *Covid Portál*. Dostupné 10. 3. 2021 z <https://covid.gov.cz/situace/onemocneni-obecne-o-opatrenich/priznaky>

Ministerstvo vnitra České republiky (2021b). *Covid Portál*. Dostupné 15. 3. 2021 z <https://covid.gov.cz/situace/onemocneni-obecne-o-opatrenich/pes-protiepidemicky-system-cr-verze-20-2021>

Ministerstvo zdravotnictví České republiky (2011). *Pandemický plán České republiky*. Dostupné 8. 2. 2021 z <https://www.mzcr.cz/pandemicky-plan-ceske-republiky/>

Ministerstvo zdravotnictví České republiky (n.d.). *Onemocnění aktuálně*. Dostupné 4. 2. 2021 z <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19--napoveda>

Molinari (2020). *Confermati i primi due casi di coronavirus in Italia*. *Agenzia Italia*. Dostupné 1. 3. 2021 z https://www.agi.it/cronaca/coronavirus_due_casi_italia-6980052/news/2020-01-30/

Na Slovensku je druhá vlna pandémie. (2020). *Our Media SR, a.s. Pravda*. Dostupné 20. 2. 2021 z <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/559770-pribudlo-16-novych-pripadov-otestovali-vyse-1400-ludi/>

Nainstalujte si aplikaci eRouška, vyzývají v SMS operátoři své zákazníky (2020). *MAFRA, a.s. IDnes*. Dostupné 27. 2. 2021 z https://www.idnes.cz/mobil/mobilni-operatori/aplikace-erouska-vyzva-instalace-mobilni-operator.A201013_143734_mobilni-operatori_LHR

Národná banka Slovenska (2021). *Platobná bilancia. 2020 (štvrtročné údaje)*. Dostupné 20. 3. 2021 z <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/statistika-platobnej-bilancie/platobna-bilancia>

Obrazem: restaurace, služby i restaurace po měsíci otevřely. (2020). *Český rozhlas. iRozhlas*. Dostupné 20. 2. 2021 z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/koronavirus-otevrene-obchody-fronty-foto_2012032042_oro

One Billion Fewer International Arrivals Make 2020 Worst Year in Tourism Industry. (2021). *Schengen Visa Info News*. Dostupné 3. 4. 2021 z <https://www.schengenvisainfo.com/news/one-billion-fewer-international-arrivals-make-2020-worst-year-in-tourism-industry/>

Österreich Werbung (2021). *Austria tourism. Tourismus in Zahlen – Sommer 2020*. Dostupné 21. 3. 2021 z <https://www.austriatourism.com/tourismusforschung/tourismus-in-zahlen/>

Österreich Werbung (n.d.). *Austria info. Rakouská národní turistická centrála*. Dostupné 20. 3. 2021 z <https://b2b.austria.info/cz/o-nas/osterreichwerbung/>

Our World in Data (2021a). *Coronavirus (COVID-19) Vaccinations*. Dostupné 1. 3. 2021 z <https://ourworldindata.org/covid-vaccinations>

Our World in Data (2021b). *Coronavirus (COVID-19) Cases*. Dostupné 1. 3. 2021 z <https://ourworldindata.org/covid-cases>

Palata (2021). Niedermayer: Vládní improvizování s vakcinací nás bude stát hodně peněz a životů. *Deník*. Dostupné 26. 3. 2021 z <https://www.denik.cz/cesko-a-eu/ludek-niedermayer-vakcinace-rozhovor-20210124.html>

Pandemie (n.d.). *Historie*. Dostupné 2. 2. 2021 z https://www.pandemie.cz/pandemie-v-historii?fbclid=IwAR3TuyIvNFBi7DRMlt11YaZfpaOOTJsJqYSAaZKXGmW3z9dfK7FiL7_fbZY

Prague Convention Bureau (2020). *Projekt V Praze jako doma od července umožní návštěvníkům získat vstupné zdarma*. Dostupné 27. 4. 2021 z <https://www.pragueconvention.cz/cz/novinky/projekt-v-praze-jako-doma-od-cervence-umozni-navstevnikum-ziskat-vstupne-zdarma>

Pražské letiště kontroluje cestující kvůli koronaviru. (2020). *Seznam. Novinky*. Dostupné 2. 3. 2021 z <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/prazske-letiste-kontroluje-cestujici-kvuli-koronaviru-40311219>

Profi Reisen (2021). *Travel Management Austria. Das österreichische Fachmedium für Business Travel & Mice*. Dostupné 20. 4. 2021 z <https://www.tma-online.at/news/13918/flughafen-wien-2020-war-das-erste-verlustjahr-der-geschichte/>

Přádová (2021). Britská mutace je skoro v každém druhém pozitivním vzorku v Česku. *Seznam.cz*. Dostupné 5. 3. 2021 z <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/britskou-mutaci-odhalily-laboratore-uz-ve-43-testovanych-vzorku-142382>

Rada Evropské unie (2021). *Pandemie COVID-19: reakce EU*. Dostupné 28. 2. 2021 z <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/coronavirus/>

Región Vysoké Tatry (2021). *Rok 2020 vo Vysokých Tatrách v mínusových číslach, zima skončila a nálada je stále pod bod mrazu*. Dostupné 20. 3. 2021 z <https://regiontatry.sk/rok-2020-vo-vysokych-tatrach-v-minusovych-cislach-zima-skoncila-a-nalada-je-stale-pod-bodom-mrazu/>

Reisewarnung für Kroatien in Kraft. (2020). *Österreichischer Rundfunk*. Dostupné 13. 3. 2021 z <https://orf.at/stories/3177708/>

Rygllová, K. (2007). *Cestovní ruch (soubor studijních materiálů)*. Ostrava: Key Publishing.

Salfellner, H. (2018). *Španělská chřipka, příběh pandemie z roku 2018*. Praha, Česko: Vitalis.

Sever Itálie hlásí 17 lidí nakažených koronavirem, úřady v zasažených obcích doporučují nevycházet. (2020). *Česká televize. ČT24*. Dostupné 20. 2. 2021 z <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3051660-v-lombardii-potvrdili-dalsi-tri-nakazene-koronavirem-urady-lidem-doporucuji-nevychazet>

Sever Itálie odřízla vláda od světa. (2020). *Česká televize. ČT 24*. Dostupné 20. 2. 2021 z <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3059434-sever-italie-se-kvuli-koronaviru-ocitl-v-karantene>

Schönbrunn 2018 erneut mit Besucherrekord (2019). *Österreichischer Rundfunk*. Dostupné 14. 3. 2021 z <https://wien.orf.at/v2/news/stories/2970709/>

Slovak Business Agency (2020). *Postavenie MSP v cestovnom ruchu s ohľadom na súčasný vývoj v odvetví*. Dostupné 15. 3. 2021 z http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/10/Postavenie-MSP-v-cestovnom-ruchu_final.pdf

Slovensko zavádí přísný zákaz vycházení. Někde se nesmí ani do práce a na poštu. (2020). *Seznam. Novinky*. Dostupné 28. 2. 2021 z <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/slovensko-zavadi-pro-cast-zeme-zakaz-vychazeni-40340138>

Slovensko zavede kontroly na hranicích s Rakouskem, na letištích budou cestujícím měřit teplotu. (2020). *MAFRA, a.s. Lidovky*. Dostupné 28. 2. 2021 z https://www.lidovky.cz/svet/slovensko-zavede-kontroly-na-hranicich-s-rakouskem-na-letistich-budou-cestujcim-merit-teplotu.A200227_125019_in_zahranici_ele

Smutné prvenství. Česko má za poslední dva týdny nejvíce úmrtí s covidem na obyvatele v EU. (2020). *MAFRA, a.s. Lidovky*. Dostupné 24. 2. 2021 z https://www.lidovky.cz/domov/ceska-republika-ma-nejvice-mrtvych-s-covidem-na-obyvatele-v-eu.A201122_092756_in_domov_libsm

Součková (2020). Obří Ruslan s miliony roušek a respirátorů dosedl v Pardubicích. *Deník*. Dostupné 25. 2. 2021 z https://www.denik.cz/z_domova/koronavirus-obri-ruslan-rouscky-respiratory-material-pardubice-20200321.html

Statistik Austria (2021). *Nächtigungen im Jahr 2020 unter die 100-Millionen-Marke gefallen; Zahl der Gäste nahezu halbiert*. Dostupné 14. 4. 2021 z http://pic.statistik.at/web_de/statistiken/wirtschaft/tourismus/beherbergung/ankuenfte_n_aechtigungen/125241.html

Státní zdravotní ústav (2006). *Pandemický plán ČR*. Dostupné 5. 2. 2021 z http://www.szu.cz/uploads/Pandemicky_plan_rtf.pdf

Státní zdravotní ústav (2020). *Covid základní informace*. Dostupné 8. 2. 2021 z http://www.szu.cz/uploads/Epidemiologie/Coronavirus/Zakladni_info/2020_08_07_Covid_19_zakladni_informace.pdf

Šauer, M., Vystoupil, J., Holešinská, A., Palatková, M., Pásková, M., ...Petr, O. (2015). *Cestovní ruch – Učební text*. Brno: Masarykova univerzita.

Šindelková (2020). Přehled vakcín proti COVID-19. *Medicínské centrum Praha*. Dostupné 20. 2. 2021 z <https://www.mc-praha.cz/mcp/prehled-vakcin-proti-covid-19-mechanismy-ucinku-vyhody-a-nevyhody/>

Štatistický úrad Slovenskej republiky (2021a). Verejná databáza DATAcube. Kapacity a výkony ubytovacích zariadení v Slovenskej republike – ročné údaje. Dostupné 15. 3. 2021 z http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SLOVSTAT/cr2001rs/v_cr2001rs_00_00_00_sk

Štatistický úrad Slovenskej republiky (2021b). Verejná databáza DATAcube. *Návštevníci v ubytovacích zariadeniach podľa pôvodu krajiny návštevníka*. Dostupné 15. 3. 2021 z http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/cr1002rs/v_cr1002rs_00_00_00_sk

Štatistický úrad Slovenskej republiky (2021c). Verejná databáza DATAcube. *Návštevníci a tržby ubytovacích zariadení podľa krajov*. Dostupné 15. 3. 2021 z http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/cr3005qr/v_cr3005qr_00_00_00_sk

Štatistický úrad Slovenskej republiky (2021d). Verejná databáza DATAcube. *Zaměstnanost' podľa Výberového zisťovania pracovných síl*. Dostupné 17. 3. 2021 z http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_INTERN/pr0002qs/v_pr0002qs_00_00_00_sk

The World Tourism Organization (2021). 2020: *The worst year in tourism history with 1 billion fewer international arrivals*. Dostupné 12. 4. 2021 z <https://www.unwto.org/news/2020-worst-year-in-tourism-history-with-1-billion-fewer-international-arrivals>

The World Tourism Organization (n.d.). *Tourism and COVID-19 – unprecedented economic Impacts*. Dostupné 1. 4. 2021 z <https://www.unwto.org/tourism-and-covid-19-unprecedented-economic-impacts>

Tržby slovenských cestoviek klesli až o 95 % (2021). *Ringier Axel Springer SK, a.s., Aktuality.sk*. Dostupné 27. 3. 2021 z <https://www.aktuality.sk/clanok/868032/koronavirus-trzby-slovenskych-cestoviek-klesli-az-o-95/>

Úrad verejného zdravotníctví Slovenskej republiky (2020). *Informácia o výskyte vírusovej pneumónie v Číne*. Dostupné 23. 2. 2021 z https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=3998:informacia-o-vyskyte-virusovej-pneumonie-v-ine-mesto-wuhan-sposobenej-novym-druhom-koronavirusu&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153

Vaníček, J., Křesťan, V. (2007). *Průvodce v cestovním ruchu – profesní znalosti a dovednosti*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

Vienna Tourism (n.d.). *Geschenkgutschein Experience Edition*. Dostupné 4. 5. 2021 z <https://experience.wien.info/>

Vláda České republiky (2020). *Vládní usnesení související s bojem proti epidemii koronaviru – rok 2020*. Dostupné 23. 2. 2021 z <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-koronaviru---rok-2020-186999/#brezen>

Vláda České republiky (2021). *Evropský rozměr boje proti koronaviru*. Dostupné 26. 2. 2021 z <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/aktualne/evropsky-rozmer-boje-proti-koronaviru-180598/>

Vláda na online rokování predĺožila núdzový stav o 40 dní, (2020) *N Pess s.r.o. Denník N*. Dostupné 27. 2. 2021 z <https://dennikn.sk/minuta/2205409/>

Vystoupil, J., Holešinská, A., Kunc, J., & Šauer, M. (2007). *Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR*. Brno: Masarykova univerzita.

Worldometers (2021). *CORONAVIRUS PANDEMIC*. Dostupné 5. 2. 2021 z <https://www.worldometers.info/coronavirus/>

Zahradník, P. (2020). Víceletý finanční rámec EU 2021-2027 a Next Generation EU v podmínkách České republiky. *Měsíčník EU aktualit*, prosinec 2020, 207.

ZCR Vysoké Tatry (2019). *Rok 2018 prial cestovnému ruchu v Tatrách*. Dostupné 10. 4. 2021 z <https://www.tatry.sk/rok-2018-prial-cestovnemu-ruchu-v-tatrach/>

Zoo Praha (2020). *Ohromné ztráty, ale i nové expozice a skvělá mláďata, takový byl v Zoo Praha rok 2020*. Dostupné z <https://www.zoopraha.cz/vse-o-zoo/press/tiskove-zpravy/12665-ohromne-ztraty-ale-i-nova-expozice-a-skvela-mladata-takovy-byl-v-zoo-praha-rok-2020>

Zwei Fälle in Tirol bestätigt. (2020). *Österreichischer Rundfunk*. Dostupné 12. 4. 2021 z <https://orf.at/stories/3155602/>

Seznam tabulek

Tab. 1: Přehled pandemií 20. a 21. století	9
Tab. 2: Rozšíření koronaviru na území EU ke dni 17. 2. 2021	16
Tab. 3: Spotřeba cestovního ruchu v ČR v letech 2019-2020 v mld. Kč.....	44
Tab. 4: Tržby slovenských ubytovacích zařízení v období 2018-2020 včetně DPH	46
Tab. 5: Porovnání meziroční změny statistik hromadných ubytovacích zařízení ve vybraných zemích v letech 2019-2020.....	50
Tab. 6: Porovnání počtu cestujících a meziroční změny počtu cestujících na největších letištích ve vybraných členských zemích	51
Tab. 7: Porovnání počtu domácích turistů v Praze v letním období 2019-2020.....	55
Tab. 8: Aktuální počet žádostí a vyplacená výše podpory ke dni 29. 4. 2021	56

Seznam obrázků

Obr. 1: Celosvětový vývoj počtu potvrzených případů ke dni 14.2.2021	12
Obr. 2: Počet nových pozitivních případů na území EU na 100 000 obyvatel k pátému a šestému týdnu roku 2021	14
Obr. 3: Počet očkovaných občanů na 100 obyvatel v zemích EU a na celém světě.....	15
Obr. 4: Denní počty pozitivních případů ve vybraných zemích v roce 2020	24
Obr. 5: Časová osa vývoje pandemie koronaviru v EU a ve vybraných zemích EU (leden až duben).....	25
Obr. 6: Časová osa vývoje pandemie koronaviru v EU a ve vybraných zemích EU (květen až srpen).....	26
Obr. 7: Časová osa vývoje pandemie koronaviru v EU a ve vybraných zemích EU (září až prosinec).....	27
Obr. 8: Vliv cestovního ruchu na ekonomiku.....	32
Obr. 9: Spotřeba cestovního ruchu v krajích ČR v roce 2019 (mld. Kč).....	33
Obr. 10: Počty hosty strávených nocí v ubytovacích zařízeních na území EU v mld. ...	38
Obr. 11: Měsíční meziroční změna počtu komerčních letů na území EU 2019/20	39
Obr. 12: Vývoj počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v ČR v období 2016-2020	40
Obr. 13: Měsíční vývoj počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v ČR v roce 2020	41
Obr. 14: Meziroční měsíční pokles tržeb restaurací, hospod a barů v roce 2020.....	43
Obr. 15: Vývoj počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních na Slovensku v období 2016-2020	45
Obr. 16: Porovnání počtu hostů, rezidentů a nerezidentů v rakouských ubytovacích zařízeních v období 2019-2020 (v milionech).....	48
Obr. 17: Využití nástroje SURE členskými zeměmi EU.....	53

Seznam použitých zkratek

WHO	Světová zdravotnická organizace
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu
EU	Evropská unie
ČR	Česká republika
SR	Slovenská republika
RAK	Rakousko
ČSÚ	Český statistický úřad
ŠÚ SR	Statistický úřad Slovenské republiky
NGEU	The Next Generation EU
HUZ	Hromadná ubytovací zařízení
MINDOP	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenské republiky
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MZČR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
SZÚ	Státní zdravotní ústav

Abstrakt

Zeman, A. (2021). *Dopady pandemie koronaviru na Evropskou unii a vybrané členské země* (Bakalářská práce). Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická, Česko.

Klíčová slova: cestovní ruch, epidemiologická opatření, Evropská unie, pandemie

Bakalářská práce je zaměřena na dopady pandemie koronaviru na Evropskou unii a vybrané členské země, kterými jsou Česká republika, Slovensko a Rakousko. Primárním cílem práce je charakterizovat dopady pandemie na cestovní ruch, který je jedním z nejvíce postižených hospodářských odvětví.

Bakalářskou práci tvoří šest kapitol. Kapitoly 1 až 3 seznamují s problematikou pandemie, dosavadním průběhem pandemie na území Evropské unie a reakcí Unie a tří vybraných členských zemí na šíření pandemie koronaviru v roce 2020. Kapitola 4 představuje teoretický úvod do problematiky cestovního ruchu, tedy oblasti, na kterou je zaměřená další část bakalářské práce. Stěžejní část práce tvoří kapitoly 5 a 6, které jsou zaměřené na dopady pandemie na cestovní ruch v Evropské unii a ve třech vybraných členských zemích (kapitola 5) a ekonomická opatření na podporu nejen cestovního ruchu v Evropské unii a ve vybraných členských zemích (kapitola 6). Poznatky uvedené v jednotlivých kapitolách jsou shrnuty v dílčích závěrech. Shrnutí celého díla je obsaženo v závěru práce.

Abstract

Zeman, A. (2021). *Impacts of the coronavirus pandemic on the European Union and selected member states* (Bachelor Thesis). University of West Bohemia, Faculty of Economics, Czech Republic.

Key words: European Union, epidemiological measures, pandemic, tourism

The bachelor thesis deals with the effects of the coronavirus pandemic on the European Union and selected member states, namely the Czech Republic, Slovakia and Austria. The aim of this work is to characterize the effects of the pandemic on tourism, which is one of the most affected economic sectors.

The bachelor thesis consists of six chapters. Chapters 1 to 3 outline the issue of the pandemic, the course of the pandemic in the European Union and the response of the Union and three selected member states, to the spread of the coronavirus pandemic in 2020. Chapter 4 presents a theoretical introduction to the tourism aspect of the bachelor thesis. The main component of the work consists of Chapters 5 and 6, which focus on the effects of the pandemic on tourism in the European Union and in the three selected Member States (Chapter 5) and the economic measures to promote tourism not only in the European Union but also in the selected Member States (Chapter 6). The findings presented in the individual chapters are summarized in partial conclusions. A summary of the whole analysis is included in the conclusion of the thesis.